

MLADIKA

Izhaja 20. vsakega meseca.

Uredništvo in upravnništvo je v
Gorici, Gosposka ul. 2 (knjigarna).

Stane celoletno 8 Lir

Definsko blagovestje.

Legenda. Napisal Venceslav Belé.

(Dalje).

O izgubljenem sinu.

Povedal jim o drugem je očetu,
ki bival v davnih časih je na svetu:

»Živel je mož; dva sina je imel
in mlajši sin očetu je velel:
»Izplačaj, oče, del mi premoženja,
kateri meni v delež bi prišel
še le ob koncu Tvojega življenja; —
naj Bog Ti da, da dolgo bi živel!«
Vse premoženje svoje razdelil je
v ljubezni dobri oče med oba.
Čez nekaj dni se mlajši poslovil je,
pobral, kar je imel in šel na tuje;
nič mu ni bilo mar, kako doma
za njim predobri oče prejokuje. —
Zašel je v slabo družbo v daljnem svetu,
živel drugače je kot pri očetu;
doma je delal, tu samo zapravljal,
z obleko dragoceno se odeval,
gostijo za gostijo je pripravljal,
se veselil, popival in popeval.
Živel pregrešno je in razuzdano,
a kmalu bilo je vse to končano. —
Ko je bogastvo svoje vse zapravil,
so vsi prijatelji ga zapustili;
ostal je sam, raztrgan, lačen, v sili,
v deželi pa se je hud glad pojavil.
V tej grozni stiski šel iskat je službe,
da z delom živeža si pridobi
in reši smrti se in preživi.
In on, navajen prej gosposke družbe,

za družbo svinje kot pastir dobil je;
pri njih hudo se stradati učil je.
On smel se ni najesti, ko prašiči
so s sladkimi se pitali rožiči,
ki njemu ni hotel jih nihče dati
in sam si tudi ni jih smel jemati.
Domislil se je v hudi stiski tej,
kako se mu godilo je poprej,
kako pregrešno je živel po svetu,
kako lepo je bilo pri očetu,
ki ga hudo je stem razžalostil,
da ga je nehvaležno zapustil.
»Vsak hlapec, ki pri njem opravlja dnine,
je sit tako, da mu ostaja kruha,
a sin njegov od lakote tu gine,
ko tujcem služi le zavolj trebuha.
Jaz dvignem se, nazaj k očetu grem!
Odkritosrčno se mu izpovem:
Hudo, oj dragi oče, sem grešil,
več nisem vreden, da bi sin Tvoj bil!
Za zadnjega me sprejmi hlapca k sebi,
samo, da bival, oče, bom pri Tebi!« —
In kar je sklenil, brž je izvršil:
je vstal in se k očetu napotil.
In stari oče željno v daljo zroč
vsak dan vrh griča poleg doma stal je
izgubljenega sina čakajoč.
Ko je prihajal, hitro ga spoznal je
in naglo mu naproti je hitel,
poljubil ga in krog vratu objel.
In kot je sklenil sin, tako je storil,
skesano pred očetom je govoril:
»Hudo, oj dragi oče, sem grešil:

več nisem vreden, da bi šin Tvoj bil!
 Za zadnjega me sprejmi hlapca k sebi,
 samo da bival, oče, bom pri Tebi!«
 S poljubom oče usta mu zapre:
 že davno, davno odpustil je vse;
 boječega le s silo s sabo vleče,
 domov hiti, doma da naročilo:
 »Prinesite najboljše oblačila,
 da se moj sin dostojno preobleče,
 in prstane mu dajte na roké
 in lepe, nove čevlje na noge.
 Brž pohitite, tele priženite,
 najlepše pitano, in zakoljite,
 da pri cbedu bomo se gostili
 in jedli, pili in se veselili,
 ker njega danes sem nazaj dobil,
 ki sem ga bil z bridkostjo izgubil,
 in mi ta sin je zopet oživel,
 ki sem že davno ga med mrtve štel!« —
 In vsi so od srca se veselili,
 vriskáli, jedli, plesali in pili. —
 Ves dan na polju z delom se je trudil
 starejši brat in silno se začudil
 je ob povratku bližajoč se hiši,
 ko godbo, ples in vrisk iz nje zasliši.
 Zavzet ves prvega med hlapci vpraša,
 kaj pač pomeni šum in hrum in ples
 in glasna godba in vriskanje vmes,
 ki iz domače hiše se oglašá.
 Radostno se mu hlapec nasmehljá
 in mu veselo dá odgovor ta:
 »Povrnil se Tvoj brat je, ki imel
 ga je za izgubljenega in štel
 med mrtve ga Tvoj oče je že davno;
 zato je tele pitano zaklal
 in sinu priredil gostijo slavno
 in k rajanju nas skupaj je pozval,
 vesel, da se iz tujih mu daljav

povrnil izgubljeni sin je zdrav.«
 Beseda ta starejšega ujézi
 tako zelo, da niti v hišo noče.
 Ko pa izvedel to njegov je oče,
 brž vstane in iz hiše pchiti
 in v hišo ga povabi ljubeznivo,
 a sin odgovori mu razžaljivo,
 »Glej, jaz Ti služim že veliko let,
 da nihče služiti ne more boljé;
 prestopil nisem nikdar Tvoje volie
 in nisem odbežal od Tebe — v svet;
 In kaj od Tebe sem zato dobil?
 Še nikdar nisi mi kozliča dal,
 da z njim prijatelje bi pogostil,
 se z njimi veselil in radoval.
 Ko se je ta Tvoj sin domov privlekel,
 ki je zapravil vse, kar je imel,
 si tele pitano zaklal in spekel,
 gostijo mu pripraviti hitel!«
 Na trdo sinovo besedo to
 odgovoril je oče prav mehko:
 »Ti, sin, pri meni vedno si; — vse moje
 je bilo in ostane tudi Tvoje.
 A danes treba je, da se gostimo
 in rajamo in skupaj veselimo,
 ker danes njega smo nazaj dobili,
 ki davno smo ga bili izgubili,
 in brat Tvoj, ki med mrtve sem ga štel,
 je vstal od smrti in spet oživel!«

Okoli Jezusa njegovi mali
 ljubljénčki v tesnem krogu so ležali,
 s kemolčki so ob tratu se oprli
 in v svoje drobne rožnate ročice
 naslanjali s angeljske glavice,
 zamaknjeni vsi v Jezuščka so zrlí,

(Dalje prihodnjič.)

Vseh mrtvih dan.

V pozni jeseni smo. Listje je že oru-
 menelo. Njegova življenska moč je strta.
 Lahke vetrič potegne, list se odkrhne od
 veje, krčevito se zvije, posuši se, segnije...
 ni ga več! —

Lepo dišeče pomladne in poletne cve-
 tice so že davno ovenele. Le nekaj nam
 jih je še ohranila narava, pa ne zato, da
 bi se mi lišpali z njimi, temveč da krasimo
 grobove — dragih rajnikov.

Solnce se je oddaljilo od nas, bliža se
 zimski mráz; naše srce drhti, naše misli

silijo k podobi minljivosti, k podobi zim-
 ske zapuščenosti, k podobi zimskega spa-
 nja, k podobi smrti... **Da, da, misli drve
 k podobi smrti, a segajo tudi preko smrti,
 preko groba na drugi svet, v brezsmrtno
 življenje.**

Danes je vseh mrtvih dan. Danes mi-
 slimo na smrt, še bolj pa na življenje. —
Verne duše, ve živite, brezsmrtno živite!
 —in na sodnji dan bodete na povelje
 Stvarnikovo obudile k življenju tudi svo-
 ja strohnela trupla. — Nekateri dnevi

v letu prevzamejo človeka s tako neodoljivo silo, da se ne more ustavljati njihovem vtisu. Božična noč, sveti večer, ti premagaš ledeno srce brezbožnikovo, ki se zamisli v mlada leta, ko je hitel ob roki dobre mamice k polnočnici. — Veliki petek, ti ganeš brezverčevo srce in mu močno in glasno biješ na vest: — **»Ti si kriv velikega petka!«** — Na sveti večer se nam milo in ljubko nasproti smehlja božje Detece iz revnih jaslje in nam kliče: **»Jaz sem pot, resnica in življenje, polnost življenja, — jaz dajem življenje brezsmrtno!«** — Veliki petek nam kaže vso grozo smrti. Božji Sin je umrl. Solnce čemni. Črna tema ob belcm dnevu priča: umrl je — začetnik življenja. —

In vseh mrtvih dan — —, kako nas spominja na smrt, a še bolj na življenje! Brez števila sveč in lučic, ki danes gore po gomilah rajnikov, nam predočuje — ljubezen — življenje. Prepričanje, da naši dragi rajniki še žive, to prepričanje nam je najslajša tolažba, — to prepričanje nas sili, da krasimo grobove s cveticami, da prižigamo svečke in lučice, da škropimo z blagoslovljeno vodo ne le sveže grobove, temveč tudi že upadle, preraščene in prekopane. Na ta dan oživi naša vera in **»križ nam sveti govori, da vid'no zopet se nad zvezdami.«** — Današnji dan šepčejo marsikatero ustnice, tudi one, ki niso dosti vajene molitve: **»Daj jim Bog večni mir in pokoj in večna luč naj jim sveti!«** Med letom, žal da, ljudje le preradi pozabljajo na svoje rajnike, dasi se vsak večer oglašajo zvonovi — »za duše v vjcah«. **O zvon, zvon, zvon glasan in nagibaj srca k usmiljenju do rajnikov!** — V dušo nas pretrese glas zvona, ko nanzanja, da se je kdo naših dragih preselil v večnost; milo se nam stori, ko spremlja glas zvonov telesne ostanke do groba. Toda, kako hitro pozabimo navadno na ta glas. —

Vseh mrtvih dan . . . vernih duš spomin . . . Kako si pretresljiv, kako tolažljiv! — — **Verne duše ve, ki ste zapustile to solzno dolino v živi, trdni veri, — duše,**

ki obžalujete, da ste še premalo ljubile Boga, — ki trpite radi nepopolnosti, — povejte nam danes, kako sodite ve o grehu! **Povejte nam, kaj si mislite, kaj čutite, ko vidite povodenj hudobije in brezbožnosti, ki se razliva čez naš nesrečni narod? — —**

Zamislimo se nazaj in pogledjmo v sobo, kjer je umirala oseba, ki smo jo ljubili. Ozrimo se nazaj v tiste dni in noči, ko smo imeli doma zadnjikrat mrliča — bledega - nemega. — Mislimo si, da smo zopet pri grobu, ko spuščajo grobarji v tiho jamo našega dragoga rajnika, ki votlo udarja zemlja ob njegovo krsto . . . Kaj, ko bi nas danes na vseh mrtvih dan obiskala duša te osebe in poizvedovala, kako je v naši hiši, v naši družini, v našem srcu, v naši duši? — Bi si li upali z mirnim očesom pogledati v obraz pokojnikov? — Bi se li drznili dati mu roko? —

Danes trkajo duše vernih rajnikov na naše srce ter milo kličejo: **»Olajšajte naše gorje! — Pomagajte nam, usmilite se nas vsaj vi, prijatelji naši, ker hudo naš je zadela božja roka!«** —

Čez eno, dve ali tri leta bo marsikdo izmed nas med vernimi dušami v vicalih; marsikatera duša pa, ki nas danes iz vic kliče na pomoč, bo takrat že v nebesih — naša priprošnica pri Begu, ako smo ji pomagali. —

Na sodnji dan se bodo vice izpraznile. Kako veselo bodo verne duše — očiščene v ognju — stale na desni strani v svojih častitih in poveljanih telesih! — In mi? — Kje bomo stali tačas? — — **Sedaj je zlati čas priprave, sedaj poslušajmo glas vesti, sedaj hodimo za lučjo svete vere, potem smemo veselo upati, da bomo tudi mi stali na desnici in da se nam takrat vresniči, kar**

**»križ nam sveti govori:
da vid'no zopet se nad zvezdami,
da vid'no v raju večnem se
nad zvezdami — — —.«**

I. K.

Prava in laži-omika.

Oh, kako se izpreminjajo časi! Kako se izpreminjajo časi! — Le poglejmo! Nekdaj so rekli: »**To je nedolžen otrok**«; sedaj pa pravijo: »**To je srčkan otrok**«. — Nekdaj so rekli: »**To je pošteno dekle**«; sedaj pravijo: »**To je dražestno dekle**«. — Nekdaj so rekli: »**To je bogaboječ mladenič**«; sedaj pravijo: »**Ta ga pa pilne**«. — Nekdaj so rekli: »**To je pobožna mati**«; sedaj pravijo: »**To je izobrazena ženska**«. S kratka: nekdanj so gledali bolj na notranjo vrednost človekovo, sedaj pa bolj na zunanost, nekdanj na jedro, sedaj na lupino, nekdanj na vero, sedaj na zunanjo oliko in omiko. Da je človek le na zunaj olikan in omikan, potem je brez greha in graje, ni mu treba vere, ni se mu bati ne Boga ne vraga. Omika je vse, ona vse nadomesti...

Ali smo torej nasprotni omiki? — Ne! Saj je dvojna: prava omika in laži-omika. Za pravo omiko moramo biti vsi vneti, Katera pa je prava? — Naš nesmrtni pesnik Sim. Gregorčič trdi:

»Le ono omiko jaz štejem za pravo,
ki um zadeva, srce in glavo.«

—:—

Po plitvi sodbi sedanjega sveta je omikan že tisti, ki je fino in po najnovejšem kroju oblečen: **Obleka torej dela človeka.**

Dekle gre služiti v mesto. Njena prva skrb je, da zavrže preprosto kmetsko obleko, ki ji je tako lepo pristojala, ter začne v noši tekrovati z gospo, pri kateri služi. — Sploh pa ni dandanes niti več potreba, da gre katera za to še-le v mesto, saj imamo povsod po deželi do najzadnjega kota prav na gosto nasejane modistinje, ki po vzorcih iz modnih časnikov izdelujejo našim dekletom obleke, zgoraj prekratke, na sredi pretesne, skoz in skoz pa kar mogoče prozorne. Taka prikazen se postavi potem še na ped visoke podpetnike in — olika z omiko vred je dovršena. —

Toda zameriti se ne smemo samo ženskam, ampak moramo tudi možke malo podregati. — Mislimo si navadnega delavca. V nedeljo ali na praznik si obleče salonsko obleko, obuje čevljičke iz najfi-

nejšega usnja z neizogibno visoko peto, podloženo s kavčukom, si natakne fine rokavice, vzame v roke drobno palčko, kakor da bi šel komarje past, med zobe pa blagovonjo svalčico in tako odjadra po ulici v svesti si, da sta on in omika — eno.

Gotovo je, da spodobna, stanu primerna obleka spada tudi k pravi oliki in omiki. Nič ne de, če je tudi že ponošena in tu pa tam skrbno zakrpana. Vsak tako, kakor premore. Zaradi uboštva se ne sme nikogar izključiti od omike. — Bodita nam v tem uzornika Kristus in njegova sveta mati Marija. Vse, kar vidimo na njima, je preprosto, spodobno, častitljivo, nič neokusnega, nič pretiranega. O Mariji pripoveduje sv. Dionizij, da je napravila njena zunanost nanj tak vtis, da bi bil, ako ne bi bil kristijan, skoro mislil, da vidi pred seboj boginjo. »**Od podplatov do temena**« pravi »**ni bilo na njej nič nedostojnega, nič nelepega, nič neprimernega, ničesar, kar bi se moglo grajati ali opočitati.**«

Oni in zlasti one, ki nastopajo med nami v fini, po najnovejšem kroju urezani obleki, naj si torej nikar ne domišljujejo, da so radi tega z omiko že v najbližjem sorodstvu. Ne, lahko so še daleč, daleč, proč. — Mislimo si surovega, razcapanega in raznim strasten udanega človeka. Okopajmo in umijmo ga z najomamneje dišečim milom, preblecimo ga v salonsko obleko, denimo mu svitel cilindar na glavo in natakimo mu na roki snežnobele rokavice: — naenkrat bi stal namesto prejšnjega capina pred nami — eleganten gospodič. Ali mu pa morda še česa manjka do omike? — Lahko rečemo, da približno še — vsega. — Ne, sama obleka ne dela človeka, tem manj pa še omikanega človeka.

Večkrat imenuje svet omikanega tistega, ki se zna uglajeno vesti in ročno kretati, zlasti v ženski družbi pri plesih in veselicah.

Brezdvomno, — uglajeno vedenje spada k omiki; nikdo ne bo pač imenoval omikanega kakega neotesanega in okornega brdavsa. Da, pravi omikanec se vede že sam ob sebi uljudno in dostojno, dasi morda ne tako uglajeno kakor kak »sa-

lonski lev«. Kakor se spozna cvetico po prijetnem vonju, tako se spozna omikanca po prijetnem vedenju. — Vendar se ne sme že iz same zunanje uljudnosti sklepati, da je kdo res omikan. Kolikokrat je pod prikupljivo zunanostjo, pod mamljivo uljudnostjo, skrito smradljivo močvirje najnižje propalesti in surovosti! **Koliko je barab v iraku in cilindru!** Koliko je visokih gospá in gospodov, ki se zunaj na sprehodu ljubeznjivo pod pazduho vodijo, doma med štirimi stenami se pa prav prostaško lasajo in klofutajo. — Zgodovina nam kaže kronane glave, ki so bile, kar se tiče omike, na stopinji afrikanških ljudóžrcev. — In ali ne čitamo dan na dan v časnikih o sleparjih, poneverjevalcih in zločincih, ki so neprekosljivi v finih kretanjah in salonskem obnašanju? Vendar pa ne bomo radi tega trdili, da so ti visokorodni sleparji, goljufi in uzmoviči — pravi omikanci! —

V čem obstoji prava omika?

Je-li treba, ako hoče kdo biti omikan, da je premožen, bogat? So-li ubožnejši nižji sloji izključeni iz vrste omikancev? — Bogatini nosijo boljšo obleko; toda boljše obleka ne naredi še omikanca. — Bogatini se znajo navadno fineje vesti; pa radi tega niso še v resnici omikani. — Bogatini imajo tudi čas in denar, da lahko uživajo življenje, kakor se jim zljubi.

Ne, vsak stan ima svoje posebno veselje in svoje zabave. Radi tega pa ne sme nikdo misliti, da živi le zato, da uživa. One, ki tako mislijo, imenujemo pač lahko omikane postopače, nikakor pa ne omikane ljudi. Podobni so plevelu, ki se po vrtu šopiri in v pognojeni zemlji tem bujnejše raste. Ljudje so, a ne živijo kot ljudje, temveč kot bitja, ki nimajo razumne neumrjoče duše. **Ako se hočemo prištevati omikancem, morame najprej živeti kot se spodobi človeku.**

Vprašamo iz nova : V čem obstoji omika?

Je-li treba, ako se hoče kdo prištevati omikanim, da je mnogo čital, da lahko razpravlja o vseh mogočih in nemogočih rečeh, posebno pa, da zna prav »duhovito« zabavljati čez vero in zaničljivo govoriti o cerkvi in njenih obredih in ustanovah?

Za tako omiko pač ni potreba drugega, nego slabše vzgoje, popačenega srca in drznega jezika.

Neki Anaksimén si je domišljjal, da vse ve in razume. Ko so pa vprašali učenega Teokrita, kaj sodi on o tem človeku, ki je toliko bral in o vsem govori, odvrnil je Teokrit: **»Ta človek ima celo povodenj besedi, pa samo eno kapljico razuma.«** — In res! Kolikor bolj prazen je sod, toliko mogočnejše doni. Kolikor bolj suho je listje, toliko bolj šumi. Kolikor manj vode je v potoku, toliko bolj ploska; močna reka pa vali mirno in veličastno naprej svoje valove.

Iz kakega vira pa zajemajo taki širokonstnejši svojo modrost? — Kdor hoče biti zdravnik, mora se učiti zdravilstva; kdor hoče biti podučen v verskih resnicah, mora se učiti bogoslovnih ved ali pa vsaj poslušati tiste, ki so se jih učili, — duhovnike. Žal pa, da se uprav dandanes zajema verske nauke iz časnikov, spisov in knjig, katere pišejo ljudje, ki ne vedo o veri niti toliko, kakor navaden šolski otrok, — ljudje, ki so se morda že zdavno skregali s svojo vestjo, z vero, z Bogom in z zdravno pametjo.

Ko bi se vsaj držali besed apostolovih: **»Poskusite vse; obdržite pa kar je dobrega!«** — Toda ne! — Podobni so mlinu, ki z velikim ropotom vse zmelje, kar mu nasujejo, bodisi rž, turščico ali oves. — Podobni so gobi, ki vsrka vsak tekočino brez razlike ter jo potem zopet da od sebe, samo bolj umazano. — Podobni so cedilu, ki pusti skozi vse, kar je čistejšega, godljo pa obdrži. — So-li to omikanci? — Ne, to so le zapeljive večje, ki izhajajo iz močvirja in vodijo v močvirje.

Vprašamo dalje: Je-li treba izvršiti mnogo šol, da je človek omikan? Je-li treba, da je doktor, profesor, duhovnik, uradnik, učitelj ali kaj takega? Ali sploh ne morejo biti omikani kmetje in delavci s svojimi žuljavimi rokami? Je-li omika privilegij, t. j. predpravic nekaterih stanov?

Učenost poviša sicer sijaj omike; ni pa še vsak, ki je učen, tudi omikan. V vsch časih so se nahajali med učenjaki, profesorji itd. tudi malovrednejši. Saj se ta ali oni morda še spominja, kako je član bivšega avstrijskega zgodovinskega zavoda v Rimu, dr. Robert Eysler, ukradel v videmski knjižnici dragoceno knjigo. — Učenjakov, ki spadajo v špehkamro, ne pa med knjige, pač ne moremo prištevati omikancem. **Učen biti in biti omikan ni eno in isto!**

Omika pa tudi ne more biti privilegij gotovih stanov. Ali naj imenujemo omikaneva mestnega gizdaliña, ki ves dan preživí v kavarni, — ali fino damo, ki je gospodinja, pa si šteje pod čast, da bi pogledala kedaj v kuhinjo, — ali gospodično, ki stoji po več ur na dan pred ogledalom? — Kmet pa s svojim pikonom, — delavec s svojim umazaním predpasnikom, — gospodinja, ki prijema za vsako delo, — vsi ti naj bodo kar izključeni izmed števila omikancev? — Nikakor ne!

In ako je bil v tem oziru kedaj kak pomislek ali dvom, odstranil ga je Kristus, odpravilo ga je krščanstvo. Ko se je naš božji Učenik včlovečil, izvolil si je delavski stan, dopustil, da so ga imenovali tesarjevega sina, in se ves čas svojega bivanja na zemlji ni sramoval dela in truda. Naj se torej le bahajo bogataši in mogotci, da spadajo v njihove vrste knezi, kralji in cesarji; — kmetje in delavci pa lahko reko, da je njihovega stanu sam Sin Božji, kralj vseh kraljev, gospodar nebes in zemlje. — In kdo, vprašam, kdo si upa reči, da Kristus ni bil omikan? — On je bil, je in ostane do konca dni solnce prave omike vsem narodom in stanovom.

Kaj je torej, kar stori, da je človek res omikan?

Zdrav razum nas uči, da ima prava omika svojo podlago, svoje korenike notri v človeški duši, v človeškem srcu.

Prijetna, dopadljiva zunanost mora biti izraz notranje kreposti, odsev lepe duše, zlat okvir čistega, plemenitega srca. Kjer ni te notranje lepote, ni prijetna in prikupljiva zunanost nič drugega, nego krinka, — nič drugega, nego pobeljen grob, ki krije v svoji notranjosti gnoj in trohnobo. Taki omikanci so bili nekdanji farizeji, katerim je Kristus zagrozil: »Gorje vam pišmarji in farizeji, hinavci, podobni pobeljenim grobovom, kateri se zde od zunaj sicer lepi, od znotraj so pa polni mrtvaških kosti in gnilobe.« (Mat. 23, 27.) Taka — lahko rečemo — je vsa moderna omika: — pobeljen grob, ki se je ob svetovni vojni odprl ter pokazal pred celim svetom svojo oštudno notranjost: — divjaštvo, nasilje, lažljivost, verolomnost...

Prava omika zadeva torej najprej naše srce.

Dalje je prava omika nekaj, kar zadeva celega človeka. Oni, ki nosijo stanu primerno, dostojno obleko, so zunanje omikani. Zunanjest pa ni še celi človek, kakor ni lupina celi oreh. — Oni, ki se vedejo uljudno in prikupljivo, so izurjeni v telesnih kretnjah. Take telesne kretnje pa niso še celi človek, ker lep poklon ali prijazen obraz ni človek. Kdor ima bister um, dober spomin in uglajen jezik, je lahko izvrsten računar, advokat, učenjak; toda vse to ni še celo človeško srce, še manj cela človeška duša, najmanj pa čeli človek. Prava omika mora torej prešinjati človekovo zunanost in notranjost, t. j. telo, srce, razum in voljo.

Pot do omike mora biti odprta vsakemu človeku: bogatemu in ubogemu, učenemu in neučenemu, podložniku in predstojniku. Kakor je za vse stanovne krščanska vera, tako je za vse stanovne tudi krščanska omika.

Omika onih, ki trde, da obleka dela človeka, ni za vse in je za človeka prenizkotna. — Omika onih, ki trde, da obstoji omika le v zunanjih prijetnih formah in kretnjah, je puhla in navadno hinavska. — Najlepši vzgled in najvzvišenejši uzor pravega omikanca je Kristus. Kaj je jedro njegove omike, nam je sam povedal z besedami: »Učite se od mene, ker jaz sem krotak in iz srca ponižen.« — Da, od Kristusa se učite bogati in ubogi, učeni in neučeni, podložniki in predstojniki, kralji in cesarji, diplomatje in državniki, pa ne bodete nikdar več držav in narodov v take stiske pripravili, kakor ste jih sedaj s svojo laži-omiko in brezbožno modrostjo...

»Veri in omiki!« — ta pomenljiv napis se blesti marsikje na šolskem poslopju. Zakaj pa? Zato, ker brez vere ni prave omike. Človek brez vere je človek brez strahu božjega; človek brez strahu božjega je človek brez vesti; človek brez vesti je človek brez srca, — brez srca do Boga, brez srca do bližnjika, brez srca do rajnikov. Človek brez srca je pa človek brez omike, zakaj:

»le ono omiko jaz štejem za pravo, ki um zadeva, srce in glavo.« —

Iz mojega dnevnika.

J. B.

F..., torek, 11. maja 19....

Gospod, umrl bi rad, pa ne vem, če si smem toliko želeči. Smrt me vabi, življenje mi je zoprno. Prav dobro čutim, da sem zapuščen Evin sin, vzdihujoč in jokajoč v tej solzni dolini, kakor molim vsak dan k Materi usmiljenja. Teži me tesnoba življenja, neprijetna mi je moja slabost, utrúja me majhna vsakdanja borba. Rad bi že končal, rad bi se že rešil preiskušnje, rad bi bil poklican takoj k sodbi. Če gledam pred seboj smrt, tedaj vidim v svojo veliko tolažbo, kako se mi vsako minuto bliža z enakomernim korakom. Hrepenenje jo čakam in danes mi je za dan bliže ko včeraj; toda kdaj, kdaj pride pome? O, da bi se to že jutri zgodilo!.. Kakšna bo? Morda mučna in strašna? Mogoče nagla in nepredvidna? Bo li smrtna ura dolga, sladka, prijetna? Ali bom še imel časa, da vzdihnem k tebi, moj Bog?.. Molčiš, in dobro je, da molčiš, razumem; dobro je to zame, za mojo rešitev; preveč sem namreč slab in bi bil prenemaren, premalo čuječ in oprezen, če bi vedel za uro in dan; ta gotovost bi me zapeljala v nespametne nade in padel bi sovražniku v roke. In vendar me muči ta tvoj strašen molk, Gospod. Bojim se te, tresem se, samega sebe se plašim. O, da bi že prišla smrt, sedaj, ta hip in bi mi pod njenim dihom še pri tej besedi otrpnila roka.

Prenehal sem pisati, osredotočil sem vse svoje misli v tebi, Gospod, in sem ti dvakrat v popolni zapuščenosti zaklical: Vzemi me! Vzemi me! In sedaj ti ponavljam: Pripravljen sem, vzemi me. Vzemi me k sebi sedaj, ta hip v katerem te ljubim, ko se te bojim in te pričakujem. Saj dobro veš, da ne obrnem ni enega pogleda več na to, kar zapuščam, saj veš, da sem ločen od vsega. Nič drugega si ne želim kakor tebe, Gospod, in radi tebe bi šel v kakršnokoli preiskušnjo. Pošlji mi najžalostnejšo smrt, mukopolno, grozovito, poniževalno, sramotno, nečastno, kakor je bila tvoja! O, preveč veselja bi bilo to zame in dobro vedi, da take smrti ne bom nikdar vreden! Daj, da umrjem kakor sv.

Janez Krizostom ali vsaj kakor sy. Ciprijan. Toda ne. — Njuna smrt je bila veličastno zmagoslavje. Prvi se je vrnil s Kavkaza trideset let po smrti. Na Bosporu, ki je bil razsvetljen od tisoč in tisoč plamenčkov, med obalami dveh kontinentov, sta ga sprejela dva mlada in sveta cesarska novoporočenca. Ladja z njegovimi ostanki, okrašena z zlatom in s svilo in ožarjena od luči kakor oltar, se je zibala med jokom in vzkliki neštevilne množice vernikov. Sv. Ciprijan pa je slišal, ko je šel v mučeniško smrt, okoli sebe vpitje ljudstva, ki je hotelo umreti z njim... Ne, ne, Gospod, naj umrjem zapuščen žalostne smrti. Daj, da umrjem kmalu, tako pozabljen in malo poznan kakor sem; samo hitro. Mogoče se varam in si preveč domišljam — moje srce je slabotno ter se kaj lahko zmoti in nespametno prevzame — a vendar se mi zdi, da gledam brez najmanjšega strahu smrti v obraz. Mogoče, da, brez dvoma se sedaj preveč baham in cenim, dočim bom na dan resnične preiskušnje pokazal svojo veliko malodušnost.

Včasih si očitam, ker si želim smrti in se bojim, da je moja ljubezen do tebe le pretveza moje bojazljivosti in malosrčnosti. Vedno bi si moral želeči, da se zgodi tvoja volja in ne moja. Če me tiпусти živeti, je to v tvojih načrtih in jaz ti moram le vdano služiti vse svoje življenje, ne kakor neubogljivi, nemirni učenček. Sprejeti moram brez godrnjanja tudi prav dolgo, neznančno, žalostno in neupoštevano življenje, da tako polagoma dozorim ob žarkih tvoje ljubezni v vdanosti in potrpežljivosti. Da, da prenašajmo in bojujmo se z veseljem vse življenje, kajti ti hočeš, da tukaj ne živimo v brezskrbnosti in ker Jezus Kristus ni prinesel na svet pokoja, temveč boj. Lepo pravi Blazij Paskal v nekem pismu: »Treba se je pač vdati in se boriti vse življenje: Saj tu ni počitka; sam Jezus Kristus je namreč prinesel na svet meč in ne miru. Morda pa miru niti treba ni, saj pravi sv. pismo, da je človeška modrost nična pred Bogom. Da celo lahko rečemo, da je ta boj, ki se zdi lju-

dem trd, mir pred Bogom: To je ravno oni mir, ki ga je prinesel Jezus Kristus. In ta mir ne bo popolen dokler ne bo telo razpadlo; to pa je ravno, kar povzroča, da si želimo smrti in kar pomaga prenašati življenje radovoljno in iz ljubezni do Onega, ki je daroval za nas življenje in smrt in ki nam more dati več dobrot, kakor si jih moremo želeli in občutiti, kakor pravi sv. pismo.

A kljub temu se še branim ljubiti smrt in hrepeneti po njej, kot po **rešitvi in plačilu**. Niso li Ambrozijeve, tega cekvénege velikana, besede, ki bi bile vredne ust Elijevih? »O, Bog, Oče moj, razprostri roke, da sprejmeš svojega ubogega hlapca, ki te kliče... Ah, čeravno se je vera razširila, ljubezen se vendar ohlaja in hudo bibe je še vedno v izobilju na zemlji! O, vzemi me k sebi, tja, kjer ni več toliko gorja, toliko nestanovitnosti, tolike teme, kjer si namreč ti sam luč svojih sinov! Težko je tako dolgo čakati dneva, ko se bode to naše umiranje končalo z življenjem v tebi. Težko je vlačiti s seboj tako dolgo to telo, ki ga že ovija senca smrti in razpada. Ozri se name, Gospod! Cuj me! Me boš li vedno zavračal?

Niso li to besede sv. Gregorija Velikega, pisane v tesnóbnem pričakovanju Boga? »Kaj so pač vesele in žalostne zadeve tega sveta v primeri z življenjem, ki nas čaka tam gori? Zemeljsko življenje ki neprestano nanaša in odnaša osebe in dogodke spričo nas, po pravih lahko imenujemo vedno umiranje. **Pravega življenja ni drugje, kakor v nebesih, kjer duša v družbi angelov vtone v neskončni svetlobi in se opaja neminljive sreče.** O, kako se srce vneme ob tej misli in zahrepeni po blaženem cilju! Ne mudi se, daj mi slišati tvoj klic, o Gospod... — Glej, tvoj hlapec prisluškuje in čaka.«

Glej, Gospod, to je vsa resnica: ne kličem smrti, marveč življenje, kajti **to življenje je umiranje, in smrtna ura je le mukepolen prehod v resnično življenje!**

Zelim si smrti, saj to je pač edina pot, ki vodi k tebi, Gospod. Zelim si umreti, da dosežem svojo Dobroto in maja Dobrota si ti, radost moja, življenje moje, presladki Jezus, ti ljubezen sama... Hrepenim po smrti, da postanem resničen in popolen **soočan svetnikov in ljubljenec božji!** Kakšno bode šele večno veselje, če zadostuje že misel mojega megle-

nega, omejnega, neznatnega razuma, misel v temi tavajočega človečeta, ki je nezmožen, da bi pojmlil, nezmožen, da bi si naslikal

iskrico le tvoje slave,

če mi torej že ta misel zadostuje, da se zdrznem in poskočim, da me zgrabi vele-tok veselja in radosti? Kakšna bo šele resničnost, če me že pričakovanje iaredi tako neizrečeno srečnega. O, moj predobri Gospod! Kakšno bode večno življenje, ko bom mogel prav **umeti z vsemi svetniki, kakšna je širina in dolžina, višina in globina ljubezni Kristusove ter doseči spoznanje, ki presega vsako vednost, da boste napolnjeni z vso polnostjo božjo!** Moj Bog, ko čitam ognjene besede »Skrivnega razodetja«, kako bi ne skoprnel od nepotrpožljivosti? Ali si morem kaj, da mi duša ne gine hrepenenja po svetem mestu, novem Jerusalemu, ki prihaja iz nebes, od Boga, **pripravljen kakor nevesta, ki se je okrasila za svojega ženina!** Kako naj ne bom žejen vode iz reke življenja, **bliščeče kakor kristal, ki prihaja od prestola božjega in Jaguetovega!** In dalje želim umreti, ker vidim, da **brezbožneži želijo in so navezani na življenje** kakor školjke na skalo, pohlepni in mrzlični, polni pohotnosti in nasilnosti. Preveč smešni in preveč podli so, da bi njim želel biti podoben. Zanje je življenje čas uživanja in ne marajo poslušati onega, ki jim pravi, da je le trenutno, začasno, nestalno, kratko kakor dih, nezatno kakor življenje mušice; nasprotno, onega ki jim tako govori kolnejo in si krčevito mašijo ušesa, da bi ne slišali. Zame pa je življenje le pot in do nevarna pot... Katera želja je po temtatem bolj naravna kakor želja, da bi bil konec že kmalu tukaj? Zakaj bi ne smel stati na krovu dalje obrnjen proti obzorju in naperjati oči, da vidim, če se že ne bliža pristanišče? Čim dalje traja potovanje, tem večja je **nevarnost**, da me zadene nesreča, tem številnejši bodo viharji. Gotovo je pa tudi, da je božje plačilo tem večje, čim večje so premágame preiskušnje. Morda pa božja ljubezen veli, da se tukaj borim in si stem zaslužim tem večjo slavo v nebesih... Nočem biti

¹⁾ Pavel, Efež. II, 19. ²⁾ Istotam, III, 18-19.

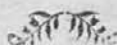
³⁾ Apok. XXI., 2. ⁴⁾ Apok. XXII., 1.

tedaj tako nehvaležen, da bi z nevoljo sprejemal boje, na katere me zove, ampak jaz sebi ne zaupam, čutim lastno slabost, čutim, da ne morem ničesar na zemlji... Včasih se mi prismejlja načrt obširnega zemeljskega dela in zdi se mi, da mi je dano izpolniti velike naloge. Tedaj vztrepetam v strahu, da mi morda teh misli ne podtika sam hudobni duh v moje pogubo in da morda ni vse le satanski napuh. Tedaj bi rad umrl ravno radi tega, da bi zatekel svojo častilakomnost, ne pa toliko iz gnusa pred svetom ali iz hrepenenja po miru; umrl bi rad, kajti raje kakor bi bil le domišljav klepetač, polen nečimurnosti in bi svojeglavno delal načrte, ki prese-gajo moje moči, o, tisočkrat raje, Gospod, sem eden onih nepoznanih hlipcev, o ka-

terih si govoril Eliju, rekoč: **In pustil si bom v Izraelu sedem tisoč mož, katerih kolena se ne upogibajo pred Baalom in katerih usta ga niso molila s poljubljanjem roke⁽¹⁾** raje sem toraj eden tvojih najnižjih častilcev, nepoznanih svetu ali celo pre-rokom!

Op. uredn. Te črtice so povzete iz dnevnika vojaka-častnika, ki se je v strel-skih jarkih prebudil iz brezverstva ter se temeljito izpreobrnil. Našel je Boga tam, kjer se Ga — žal — premnogi zgubili. Sredi človeškega sovraštva in divjanja — je mogočno delovala milost Gospodova!

¹⁾ 3 Kralj XIX, 18.

Spomini na mrtve.

Zložil Domen.

I. Vojaško pokopališče.

Cela njiva krizantem je in za križi v vrstah ravnih solnce tone —

Roma, roma materna ljubezen in nad grobov se na zemljo sklone:

Če zastoj si dal življenje svoje, dragi sinko, prašaj vse noči me; —

kdo da gre čez grob in te proklinja, ti reži se? Kliče kdo še: vbij me!

Sinko dragi! Spila zemlja kri je tvojo za sramotno ceno:

Brat je, ki proklinja te, reži se, — — jaz pa kličem smrt si zaželjeno.

2. Samotni grob.

Sredi njive z žitom posejane v megli gosti grob sameva.

Smrtna ptica z mrtvim tam ob križu toži, da se v noč odmeva.

Sredi noči mrtvega in ptice reže v dušo glas obojen.

Kdo tam spi? — Pozabljen brat iz štajerske dežele v smrt obsojen...

3. Naš november.

Z bukve je burja utrjala list:

suče ga v krogu čez blato —

Megla novemberska mu se reži,

moči ga, v jarek ga cestni tiščji —

vpira do zadnje moči se ji list — —

Nad meglo pa solnce gře zlató.

4. Spomin

(Mrtvih dan 1915.)

Voz za vozom po cesti vipavski beži:

voz s kanonom in kmečki voz skož prah dryl.

Vrisk od kanona in jok od kmečkega voza

druži se v jutru in se v noč izgubi: —

srečajo mož se in žena in sin — in vsak ihtí.

Drevesi.

Pomilujem, drevó, te ob cesti, vsakdanjosti prah te duši: boji se na tvojo mladiko uesti ptič, ki pod nebom leti...

Občudujem te, smeka, na góri,

— misel ponosna v nebo... —

pesem si, ko te obliva zlató

Z zarji večerni in v jutranji zóri.

Fran Tratnik,

Alkohol in socialno vprašanje.

Franc Kodrič.

Sedaj pa pogledjmo na kratko, kaj pospešuje uživanje alkohola, posebno pri delavcu. Glavni vzrok, ki ga ne more nihče zanikati, je strast. To je ono mogočno gonilo, ki privede človeka do popolnosti ali pa v propast. Alkohol je dražilo, ki vsaj trenutno prija človeku, ker vzbudi v njem nekako ugodje. Toda alkohol je zahrbtnen. Če se mu človek uda, začne s svojim zahrbtnim delovanjem. Vendar so tudi druge okolščine človeku silno nevarne, da se uda alkoholu, ki prežijo posebno na delavca.

Zaužiti alkohol povzroči v človeku prijeten občutek toplote in za nekaj časa poveča telesno in dušno napetost. In ravno tega je treba delavcu prav pogosto. Kajti zgodi se, da mora delati na mrazu ali pa začeti z delom zgodaj zjutraj. Nič nenavadnega ni ponočno delo. Dr. Schuler, tvorniški nadzornik v Švici pripominja v svoji razpravi: Zur Alkoholfrage. Bern. 1884.: »Zgodaj zjutraj izpraznita drvar in lovec svoj kozarček (žganja) ko gresta pred dnevom po svojih težavnih opravkih. S požirkom žganja se odškodujeta za gorko južino. Iz tega vidimo, da uživajo alkohol kaj radi oni delavci, ki naporno delajo in ki ne zauživajo redno svoje hrane. Posebno radi se udajajo pijančevanju oni delavci, ki delajo v vročih in prašnih prostorih. Tudi pospešuje pitje prevelika utrujenost — preveč utrujen delavec ni zmožen za pošteno zabavo; njegova redna pot drži v pivnico. Pogosto pospešujejo pijančevanje tudi slabe družinske razmere. Delavec, truden in izmučen, ki ne najde v krogu svoje družine razvedrila in res pravega doma, bo pridno zahajal v gostilno. Zato je nujno potrebno, da se izboljša poleg gmotnih razmer tudi družinsko življenje. Posebno veliko škoduje v tem oziru, kakor trdi Dr. Schuler, dejstvo, da marsikatera žena ne zna pripravljati dobrih tečnih jedi, bodisi vsled neznanja ali pa vsled pomanjkanja sredstev. »Pogosto se čujejo pritožbe«, piše Dr. Schuler, »da žene, ki so v svoji mladosti služile kot delavke v fabrikah, se nikoli ne nauče kuhanja in da vsled svoje nerodnosti moža takorekoč silijo v

gostilno in ga polagoma vzgojijo za pijanca.« Žalostne a resnične besede. Tega pa je kriv sedanji kapitalistični družabni red, ki sili tudi ženo, bodočo mater, da trati in uničuje svoje šibke moči po tvornicah in zanemarija svojo vzgojo. Kapitalizem je vrgel ženo v silni vrtnec boja za obstanek, v katerem ona največ trpi. Žena, ki je določena za mater, ta žena mora s svojimi rokami streči mrtvemu stroju, mesto da bi ljubeče božala svoje otroke in jim dala spoznati, kaj je mati.

Kako sledi pijančevanje nizkim dninam in slabi hrani oziroma sploh socialni bedi, razvidimo iz statističnih podatkov dunajskega univerzitetnega profesorja Singer-ja, ki jih je zbral v industrijskih krajih severo-vzhodne Češke. V industrijskem mestu Reichenbergu, kjer so bile primeroma dobre dnine, je prišlo na vsako glavo letno povprečno 7.5 l čistega alkohola. V Trutnovem, središču predilne industrije, kjer so vladale skrajno slabe razmere, pa je prišlo povprečno 12.2 l čistega alkohola na osebo. Razlika znaša torej skoro 5 l. Iz tega jasno vidimo, kako kvaren upliv na razširjenje alkoholizma imajo slabe gmotne razmere.

Po vsem tem, kar sem napisal bi utegnil kdo sklepati, da se pijančevanje odpravi samo po sebi s propastjo kapitalizma. Toda to je le deloma resnično. Res je, da se s propastjo kapitalizma, ako se na njegovih razvalinah ustanovi pravični družabni red, zmanjša beda proletarijata, toda s tem pijančevanje še ne bo prenehalo. To pa iz enostavnega razloga, ker je pijančevanje strast, ta pa se ne ozira na socialni red, ona napade reveža in bogatina in vsakega obvlada, če se ji zadostno ne zoperstavlja. Z izboljšanjem socialnega reda bodo le odstranjeni nekateri faktorji, ki pijančevanje pospešujejo. Lepo pravi glede pijančevanja sedanji duševni voditelj nemške socialne demokracije Karl Kautsky: »Obupani proletarec ali malomeščan, ki smatra svoj položaj za brezupen, ne ve za nobeno drugo pribežališče kakor žganje, da bi zamoril zavest bede. In obup je tisti, ki izsili iz njega sredstva za pijačo. Za bodočnost se ne zmení, od

trenutka hoče kolikor mogoče mnogo dobiti. Nič mu ni zato če predčasno uniči svojo delozmožnost in lahko miselno krije deficit vsled pijančevanja z zadolževanjem in prodajanjem najpotrebnejših predmetov, dokler ne stoji pred fizičnim in gospodarskim bankrotom.« Ta pretresljivi opis velja prevsem za one, ki nimajo pred seboj **nikakega cilja** ali kratkò za one, ki jim **kaka organizacija** ne obljublja izboljšanja njihovega položaja. Vse drugače je, kakor pravi Kautsky z onimi, ki so organizirani. Ti imajo pred seboj cilj za katerega delujejo. In prav to jih odvrča od pijančevanja in jih navaja k štedenju.

Velikanska je važnost dobrih organizacij za delavstvo. Tega se vsi zavedajo. One so dobro sredstvo za izboljšanje gospodarskega in moralnega stanja delavskega ljudstva. Zato si mi ne moremo ničesar bolj želeli kakor dobrih krščansko-

socialnih delavskih organizaciji. Oni imajo med delavstvom velevažne naloge. Naloga teh organizacij naj bo izvojevati delavstvu dobro gmočno stanje, pa tudi delavstvo vzgajati. Za to potrebne npravne sile naj črpajo iz krščanstva, ki je velikanski rezervoar npravnih sil.

Ali naj bi bil proletarec res obsojen v npravno in fizično smrt? Ali ni tudi njega poklical Bog, da Mu daje čast in da živi lepo življenje, kljub temu, da je v dolini solz in da dospe do svojega večnega cilja kakor vsak drugi? Da, tudi ti bedni proletarec se moraš dvigniti, ker tudi ti si človek! Tudi tebi ne sme biti več sreča tuja, v kolikor je pač na tem svetu možna. Zato pa napovej pameten a neizprosen boj krivici, izkoriščanju, egoizmu, a tudi svojim lastnim slabostim in ne med zadnjimi pijančevanju! Najtežja a najslajnejša je zmaga nad samim seboj!

Siroti.

Tu na grobu, mama mila!
hčerka tvoja se solzi,
rada bi ti potožila
kar na srcu me teži.
Zbudi ljuba mama so.
Čuj ihtenje hčeric.
Svet nemilo me preganja,
bránijo se me povsod;
Nimam kruheka ne stanja,

sem sirota vseh sirot. ---
Sladka mama, sliši vsaj:
vrni hčerki se nazaj.
Ako pa ti ni mogoče
vstati z groba mrzlega,
draga mama! prosi vroče
v rajú milega Boga:
Da me pelje za teboj
v večno rádot in pokoj. ---

Pesem zapuščenim ...

V mladem jutru mlad junak
majki stari je slovo govoril...
Majko je objel obup težak:
— »O Bog, kaj si mi storil!«
Vroč poldán — — Z viharjem list:
»Tvoj sin ožlikovan — —
pečat je rana kot škarlat — —
Majki stari solza na rokó kanila,
roka majki omahnila — —
Kot skrivnost je mirak — —

ali kot bridkost...
»Ne vemo kaj bo ž njim.« —
Majki stari solza z vek — kam, kam bi pala?
pa se ji je v lice usesala...
Tih večer...
Na nebu blede lučka se je utrnila:
»Tvoj sin odšel je v večni mir...«
Majki stari ni več mogla solza iz oči,
potopila se ji je v sreč...
in vse noči so — njé... —

Fran Tratnik.

Kajžar Lars.

Švedska vaška povest. Napisal Avgust Bondeson.

Rojen sem bil tam gori v Nordalu od revnih ljudi in že kot mlad fantič sem moral v svet služiti si kruh. Petnajst let sem služil pri istem gopodarju. To je bilo doli v Sletdalu, pri Andersu v Skeperupu. In v vseh teh letih ne vem, da bi mi bil rekel gospodar žal besedo; ubogal sem in delal zmerom rad, pa če bi se moral tudi pregristi skozi skalovje. Da, to so bila moja najsrečnejša leta, takrat nisem še vedel, kaj se pravi skrb — sedel sem k mizi in se najel do sitega, ko je bilo treba iti jest, zvečer sem legel in za drugi dan mi ni bilo treba skrbeti. — Plača je bila seveda slaba in komaj da sem se prihranil kaj za prihodnost, kakor tudi sem varčeval in obrnil vsak vinar po petdesetkrat, predno sem ga izdal. Največ sem izdal za obleko, kajti čimbolj človek dela in se muči, tem več obleke strga. In poleg tega sem imel doma še svoje stariše, ki se jim tudi ni godilo predobro in pomagal sem jim zmerom, kolikor sem le mogel.

V Skeperupu je služila deset let skupaj z menoj Ana Stina, ki je postala pozneje moja žena. Dolgo sva se že imela rada predno je eden zinih drugemu le besedico. Potem sva pa vendar začela govoriti o tem, da bi se vzela in posihmal nama ni dalo miru, dokler nisva imela nekaj svojega. Zakaj se ne bi pretokla tudi midva, kakor se toliko in toliko drugih, sva si mislila; zdrava in močna sva bila oba in dela se tudi nisva strašila.

In tako okoli božiča v zadnji zimi, ko sem bil v Skeperupu, sem pazil nekega nedeljskega popoldne, da sva bila z gospodarjem sama, in sem mu povedal, kaj sva si izmislila s Ano Stino ter ga vprašal, če bi nama ne dal v najem kosa zemlje. Toda on je postal nato takoj slabe volje in je rekel, da ne mara kajžarjev. Da tega ne more trpeti, kajti kakor hitro gre hlapec in se oženi in postane kajžar, je beda in revščina tu, je rekel. — Toda saj hočeva vendar delati, kar se da čba. Ana Stina in jaz, to sva se drug drugemu zaobljubila, sem rekel, in tako bi na najeti zemlji prav tako lahko zaslužila kruh kakor na pristavi. — Seveda, to se samo zdi tako, ampak on to pozna — če pride potem kopa otrok in

je treba vsakega hraniti in oblačiti niti delo samo niti pomoč dobrih ljudi ne zadoštuje in iz tega ne nastane drugega kot revščina, je dejal.

Silno težko sem to slišal in nisem mu hotel verjeti. — No, če ne gre pri njem, pojde pa pri kom drugem, sem si mislil. Menda se ne bojé vsi kmetje tako kajžarjev kot on, drugače ne bi moglo biti toliko teh ljudi. Sedaj sem se šele prav razvnel, moral sem preskrbeti kos zemlje v najem in tako sem na spomlad odpovedal zase in za Ano Stino službo. Anders mi je dejal, naj dobro premislim, predno odidem, toda nisem se brigal zato — zazdelo se mi je celó, da je rekel to samo zato, da naju ne bi izgubil.

Naslednje nedelje sem se odpravil na pot in povprašal pri drugih kmetih v vasi. Toda nihče mi ni hotel prepustiti koščka zemlje. Bilo je, kot da so se vsi zakleli proti meni.

Tedaj sem izvedel, da je vrgel Rike Bjern v Fielidnu Bringla, ki je bil v Skogsmadenu pri njem kajžar, z ženo in šesterimi otroci na cesto, ker ni mogel plačati. In čeprav sem vedel, da je Bjern najhujši krvoses, kar jih je bilo na svetu, sem šel vendar k njemu in ga vprašal po zemlji, kajti strašansko me je peklo v prstih, da ne bi bil v stanu preskrbeti si še to pomlad bajto. Vsak je seveda vedel, da sva odpovedala službo. — No, pri Bjernu je šlo vse po sreči. Bajto dobim lahko, je dejal, ampak zato bom štiri dni delal pri njem. Za tisti bori košček zemlje je bilo to silno veliko.

Odšla sva vun in si ogledala prostor. Ležal je sredi gozda ob močvirnatem travniku. Človek bi bil lahko preštel vse strnišče po zadnji žetvi na izsesanih in izžetih njivicah. Bajta in mali hlevček sta se skoro podirala. Na strehi so bile velike luknje, in skozi zidne špranje je človek lahko pomolil roko. Vsa okna so bila razbita in dimnik se je bil podrl. Menj je pa bilo, kot da sem začaran, ničesar se nisem ustrašil. Le korajžo, sem si mislil, ko prideva z Ano Stino sem, bova hišo in zemljo že popravila — in zdelo se mi je skoro, da že vidim, kako gosto raste zele-

no žito po obsušenih njivah in kako lepa in prijazna je hišica. Gozd je bil v bližini — saj vendar ne bo težko bajtico popraviti. Čudil sem se le, kako da so jo oni, ki so preje stanovali tu, tako zanemarili. Gotovo so bili ničvredni ljudje, sem si mislil, ki menda res niso zaslužili drugega kot da so jih postavili pod kap. — In tako je napisal Bjern, ko sva se vrnila na prista-vo, pogodbo in jaz sem narisal pod njo velik križ.

Sedaj je bilo storjeno. In ko sem prišel domov na Skepernel, je bila Ana Stine tega strašno vesela. Rekla je, da ji je čisto všeč, da stanujeva gori v gorah, da bom le jaz pri njej. In delala boya in si gori vse lepo uredila, to je tudi rekla.

Ko je prišel dan najine odpovedi, je ostala Ana Stina v vasi, da bi našla perila in pripravila, kar je bilo treba za hišo. Jaz pa sem šel gori v Skogsmaden, da bi bilo vse v redu, da se bo treba preseliti. — Za tisto malo, kar sva si bila prihranila od svojih letnih plač, sva si kupila že eno kravo, par prašičev in nekaj oprave in posode.

Ko sem prišel gori, sem začel podirati vse, kar je bilo gnjilega in preperelega.

Tedaj je prišel k meni Bjern in me vprašal, kaj delam, zakaj podiram bajto.

»Hm,« sem rekel, »v taki luknji vendar ne moram stanovati. Treba je vendar hišico malo popraviti, predno se nase-liva.«

»Ja, s čim pa misliš popravljati? Kolikor vidim, nimaš niti koščka lesa, da bi djal mesto starega,« je rekel na to.

»Seveda ga nimam,« sem odvrnil. »Toda hotel sem Vas že prositi, če bi mi dovolili vzeti iz gozda par dreves, odplačam Vam jih z delom.«

»Haha,« se je zasmel grdo, »tako si računal? — No, moram ti reči takoj, da storiš najbolje, ako to misliš, da pustiš hišo kakršna je. Iz mojega gozda ne dobiš niti enega debelca, da veš, in če bi hotel delati tudi celo leto za eno deblo; kajti nočem, da bi se navadili moji bajtarji gospodariti po mojem gozdu. Če jim dovolim enkrat, potem tega ne morejo nič več pustiti. Suho dračje, to si lahko vzameš za kurjavo, to stoji v pogodbi. Če pa posekaš eno samo drevo, boš imel opravka z menoj. Zapomni si to za zmerom, to ti pravim.«

Obrnil mi je nato hrbet in odšel svo-

jim potom.

Bil sem kot pribit. Niti besedice nisem spravil iz sebe, da bi mu odgovoril. Toda ko je odšel, se mu je polastila neznanška jeza.

»Haha,« sem kričal, »kaj misliš, da je ustvaril Bog samo zate ta gozd, ti skopuh ti nečloveški? Čudno, da pustiš, da gnezdijo ptičji v tvojem gozdu, ko svojemu revnemu bližnjemu odrekaš eno drevo, da bi si zakrpal svoj žalostni brlog. — Pravim ti —« sem rekel, kajti kipelo je v meni, »pride nekoč dan, ko spustim svojega rdečega petelina, da bo potegnil s repom po celem hribu.«

Pa menda me ni slišal več.

Tistega dne nisem mogel več delati. Zalučil sem sekuro v bajto, oblekel suk-tijo in odšel v dolino k svojemu staremu gospodarju. Toda ko sem prišel tja, me je bilo sram, da bi pripovedoval kaj se mi je zgodilo, in sem si izmislil neko drugo prošnjo. Celo Ani Stini nisem hotel reči ničesar, da ne bi postala žalostna.

Ko sem se malo pomiril, sem se vrnil k bajti in si izposodil gredoč pri županu v tali par ducatov desk, ki sem jih moral dati spraviti čez pol milje daleč gori v Skogsmaden. In kmalu nato je bila bajta za silo v redu. Popravil sem vogale, zamašil zid z mahom, prekril streho s šoto, sezidal nov dimnik, djal na podstrežju nove deske, kjer so bile stare zanič, in naredil nova okna, tako da je bilo vse lepo pogledati.

Potem sva se po poroki preselila v najin novi dom in sva bila srečna, kajti človek je zmerom srečen v prvih dneh ko postane svoj gospod. Seveda sva morala trdo delati, da, še mnogo hujše nego kdaj preje ko sva služila. Ana Stina je delala po cele dni doma na najini zemlji kot moški. Kopala je in žgala, skopala pri hiši vrt, nasadila zelenjavo in delala vse mogoče. Jaz sem pa moral po štiri dni na teden hoditi k Bjernu in ta je znal iz človeka izvleči kar je hotel in pozno v noč smo mu morali kajžarji delati. In tu, pa tam je bilo treba tudi ob prostih dneh delati pri Bjernu za nezatno plačo, kajti gori v hribu sva morala tudi kaj imeti za življenje. Seveda nisem na ta način mogel doma kdovekaj delati. Sreča je bila, da mi je na spomlad pomagal pri voznjah Janez s Kázena, kajti imel je dvoje voznih krav. -- In bila sva dobre volje, upala sva na jesen, ko dozori žito, kajti posejala sva precej ov-

sa, in veliko njivo s krompirjem sva tudi imela.

Toda oves se na izsesani zemlji ni obnesel; komaj da se je vrnila posetev in zrnje je bilo drobno in slabo. Vendar je bilo nekaj slame za krmo za živino in to je bilo vsekakor dobro. Krompir je obrodil bolje, kajti nasadila sva ga bila v novopripravljeni zemlji, ki sva jo okopala in osušila. Tudi zelja je bilo precej, tako, da se nisva bala zime.

Okrog božiča je prišel na svet Ola, najin prvi fant, in tedaj sva bila neskončno vesela. Je pač tako z otroci, ne večaje nam samo skrbi ampak tudi veselje.

Tako je preteklo nekaj let. Imeli smo v hiši že troje majhnih kričičev, tako, da je imela Ana Stina dovolj opraviti z njimi. Tako mi ni mogla več pomagati pri domačem delu. Bjern je bil strog kot zmerom in ni mogel človeka dreti nikdar dovolj. Toda navadil sem se bil že tega. Bil sem dobrega zdravja in vse je šlo dobro. Delal sem za dva in najina zemlja je rodila zmerom boljše. Izkopal sem jarke, osušil sem njive in šoto in storil vse mogoče, da bi zboljšal svoje malo gospodarstvo. Kupila sva si tudi mlado kravico, ki bi morala imeti o božiču prvo tele in na spomlad sem jo mislil obenem s staro vpreči — potem mi ne bi bilo treba več jemati živine na posodo. — In zmerom sem še upal, da bom lahko rekel nekoč svojemu staremu gospodarju, da se mi godi bolje kakor mi je bil prerokoval.

Toda človek obrača, Bog obrne. Ne-koč v zgodnjem poletju je hotel Bjern voziti zemljo z močvirja in določil je mene za ta posel. Ko sem stal v mokrem močvirju in nalagal zemljo, sem se pa prehladil, moral sem v posteljo in ležal sem, ne da bi se mogel ganiti, dva dolga meseca. Hudi časi so bili to in silno smo stradali. In Bjern je bil brez usmiljenja, zahteval je ravno tako svoje delavne dneve in je grosmo morali ovce, oba lepa prašiča in še jagnje povrhu, da smo si mogli najemati dninarje.

Šele pozno poleti sem okrevljal toliko, da sem se mogel doma nekoliko ozreti za delom. Tedaj sem opazil, da se je začel kriviti strop v hlevu, in se začel podirati, preperel kakor je bil od dežja in starosti. Popravljal ga se ni izplačalo, ker je bilo vse skupaj gnijlo, in dobiti ga iz doline, za to nisem imel sredstev — nisem imel ne denarja, da bi ga kupil, pa tudi vedel ne

bi, kje naj si ga preskrbim. Tedaj mi je šinila v glavo misel: Vsekam si pač tu v gozdu eno deblo in ga prinesem skrivaj sem. Pa naj bo že kakor hoče.

Zvečer sem se splazil v borovi gozd in posekal močno drevo. Ana Stina mi je pomagala potem obsekati in prepeljati na vozičku domov. Čez štor sva naložila zemlje in pobrala vsako trščico in vsako vejico in vzela vse seboj, da ni bilo ničesar opaziti.

Ko se je zdanilo, sva se spravila na delo, da bi dejala novi tram na streho. — Delo je šlo dobro izpod rok. Potem je šla Ana Stina v hišo in pristavila kavo, kajti na vse to sva morala vendar izpiti dobro skodelico kave in pokrivajoč novi strešni tram, sem se smejal sam sebi, da sem tako lahko opeharil Bjerna. Imel sem nepokritega samo še par komolcev — kar naenkrat sem zapazil Bjerna, kako je korakal čez travnik in naravnost proti meni. Da sem imel puško, bi ga bil gotovo ustrelil, tako divji sem postal. Kaj ga je sam vrag poslal sem ali kaj, da je moral priti ravno sedaj.

Tedaj je prišel do mene in seveda takoj vedel, za kaj gre. Pogledal je novi strešni tram in potem kolesnice, ki so vodile iz gozda sem.

»Aha, kaj te imam sedaj, ti tat ti!« je dejal.

Ta beseda me je tako pogrela, da nisem vedel kaj delam. Potegnil sem sekiro k sebi, skočil s strehe in planil vihteč sekiro v rokah nani.

»Zini še enkrat tat in razbijem ti bučo, ti krvoses!« sem kriknil.

Bjern se je ustrašil in se umaknil.

V tistem hipu je pritekla Ana Stina iz hiše in se vrgla med naju.

»Kaj počenjaš, Lars! Pomisli, kaj deš, Lars! Ne pahni nas v nesrečo!«

Izpustil sem sekiro in ljutost se je polegla, ko sem videl Stinin strah. Začel sem se tako tresti, da sem komaj obstal na nogah. Hvala Bogu, sem se domislil, samo da nimam človekove smrti na vesti — vse drugo naj bo že, kakor hoče.

Tedaj je stisnil Bjern proti meni pesti in siknil: »To boš drago plačal! Najprej me greš okraستي potem pa še groziti s sekiro! Vidiva se pri sodniji!«

S temi besedami je odšel.

Ana Stina je stekla za njim in ga prosila za božjo voljo, naj nas ne upropasti. On pa jo je samo sunil od sebe in ji ni odgovoril.

(Dalje prih.)

Ko cvetejo Hrizanteme.

L. C.

Hrizantema, cvetlica krasna, z veseljem zrem ti v žarno lice. Življenja si simbol, simbol si mi nesmrtnosti. Ko okrog tebe gine vse in umira, živiš in cveteš ter napajaš človeška srca z upanjem in tolažbo...

—:—

Te dni je bilo. Tlakomer je kazal burjo; tudi pratika jo je napovedovala, sv. Frančišek pa jo je prinesel. Tam zadaj za Čavnem in Nanosom so se bili odvezali vsi mehovi, v katerih hrani Stribog veter in burja in začelo je pihati po vipavski dolini, da joj! V začetku sunkoma in bolj na rahlo, potem pa z vedno večjo silo. V noči od 11. do 12. oktobra pa je narastel vihar do najvišje besnosti. Burja je tulila in divjala še tudi naslednji dan. Po gozdu je hreščalo in pokalo in orjaški velikani so pripogibali svoje glave ter milo ječali. — Ptički so se poskrili po svojih varnih zavetiščih. Po cestah in poteh pa je moral od časa do časa postati človek in žival. Vsakdo se je najraje tiščal doma in brez potrebe ni šel nihče iz hiše.

Tesno mi je bilo pri srcu, ko sem v temni noči poslušal divje tulečega razgrajača in mislil na svoje cvetlice. Okna so šklepetala, v vejah hrasta in oreha pod oknom pa je divje cvililo. Tako nekam, kakor da bi hotel ta besni obiskovalec po vsi sili vdreti v hišo.

Uboge moje cvetlice! Že po dnevu sem se plaho oziral po njih in na svojo žalost videl, ako hudobno se igra burja z njimi ter jih čedalje hujše cefra in trga. — Jesen jih itak ne trosi preveč in sedaj naj še te na tako krut način vzamejo konec?

Veter se ne zmeni za mojo bol. List sa listom pada, cvet za cvetom gine. Prva kloni svojo krasno krono mogočna dalija. Kakor veličastna kraljica se je bila ravno zadnje dni odela z najbogatejšim cvetnim ornetom. Veselo se je paslo na njej moje oko. Tudi mimogredoči so nehote postajali in se ji divili. Tako bujno je cvetela. In najlepše cvetove je sproti dobival evharistični Jezus ter rožnivenska Kraljica, saj za Njiju sem jih gojil in zali-

val. Ljubemu solncu je bila ta poklonitev gotovo prav draga, kajti vsaki dan je obšipalo grmiče z novimi mogočnimi cvetovi, ki naj jih zopet in zopet dobita vjetnik ljubezni v tabernaklju in Njegova Mati Marija.

Tiste dni so bile pestre dalije res najlepši kras mojega vrta in cerkve. Vrtni nagelčki so poganjali le še tuptam redek cvet; — na dveh gredicah komaj vsak teden nekaj cvetov. Astre so bile že skoro popolnoma ocvetele. Mesečne vrtnice so le od časa do časa razvile nekaj krasnih cvetov. Dobro so se držale le še cinije in pa balsamine, verbena ter še nekaj drugih.

Nocoj pa bo še po teh. S strahom sem pričakoval jutra, ki mi bo nudilo žalosten pogled na pomandrano cvetje, katerega sem se tolikanj veselil.

In moj strah ni bil prazen... Vse osmojeno, vse razcefrano — listje opuljeno — cvetne krone pa razmetane vsevprek po vrtu. Za prijatelja cvetlic pač bridek pogled.

Ko tako opazujem to tužno cvetlično grobovje, obstoji mi pogled na cvetlici, ki je tudi burja ni mogla zlomiti, četudi ji je nekoliko škodovala. Doslej je imela še vselej to čast, da je ravno ona vedno zaključila cvetlično sezono na prostem. — Odločno je branila to svojo pravico tudi proti nocojšnjemu, dasi zelo ljutemu napadalcu, njena jesenska kraljevska čast je še vedno neomadeževana. Burja tuli dalje — a hrizantema stoji in vstraža. Ker je srečno prestala nocojšnjo noč — potem se ne bojim prav nič več zanjo. Kakor zvesta tolažnica čvrsto raste ob vrtnem zidu. — Okrog nje znaki smrti in pogina, a ona v polnosti življenja in razvijajočega se cvetja. Milo zre na svoje tovarišice, včeraj še tako lepe, a danes vse pomandrane in skoro uničene; kakor bi hotela reči: Sedaj umirate, a posijalo bo zopet toplo solnce in tedaj se boste vzbudile k novemu, čvrstemu življenju in cvetju... Sestre pa molče in tiho kimajo: ... prišla bo pomlad in s njo vstajenje... Jaz pa sem hvaležno zrl v hrizantemo, veliko prerokinjo in tolažnico.

hrizantema, cvetlica krasna, pristrčno pozdravljena! Bog je tudi tebe vstvaril v svojo čast. V cerkev te ponese, kjer boš obsipala Njegov tabernakelj, kjer vejejo vedno tople sapice vseoživljajoče pomladi in življenja... Vstvaril te je pa tudi v prid človeku. Ti mu bodi v jesenskih — novemberskih dneh tolažnica! — Zasadil te bo na grobove in ti mu oznanuj vstajenje in večno pomlad!....

—:—

Grobovi! Kdaj smo jih imeli še toliko? Kdaj tako tužnih? Ograje naših pokopališč jih ne morejo obseči... vojska jih je nasejala po hribih in dolinah, oškropljenih z mučeniško krvjo padlih junakov. Goriška ob Soči je eno samo veliko pokopališče. —

Grobovi! Goričani hodimo vedno po njih. Oznanuje nam jih spomeniki, postavljeni v les in kamen; priča nam o njih strašen nagrobnik ruševin naših cerkv, domov in koč. Koliko uničenih nad in upov leži pokopanih v naši zemlji! Koliko pridnih, vseobetajočih delavcev za vero in narod je omahnilo ob soški fronti!

Zasuli so tam ubogi vdovi njeno oporo in tolažbo — sina edinca; — zagreblj so neštete družinskih očetov in skrbnih mož.

Tu počivajo nepregledne množice vrlih mladeničev, ki so svojčas v polnosti zdravja in življenja zrlj v bodočnost. Z veseljem je na njih počivalo oko presrečnih starišev, v nje so stavili svoje nade cerkev in domovina.

In sedaj?

Le grobovi... morje solza in gorja. Milijoni uničenih življenj in upov....

In v Galiciji?... In v Karpatih?... In drugod?...

Sleherni dan srečavamo vdove žalnih oči in potrtega srca. Sleherni dan starčke brez opore, ... sirote brez očeta...

Ali moremo sploh pozabiti na Sečo, Karpate, Drino?... Preblizu so nam vsi ti dogodki po kraju in po času, da bi jih mogli pozabiti, pozabiti tudi vseh, tistih, ki jih je z ljubeznijo in vdanostjo objemalo naše srce.

Večen spomin vojnim žrtvam! Hvaležen spomin dragim rajnikom!

Bližajo se dnevi tega častnega spomina. Grobovi bodo oživelj... daljne in ne-

poznane gomile pa bodo objemale čutila gorke ljubezni in sočutja.

In tedaj se bomo ozrlj po gredicah, kjer cvetejo hrizanteme — in tisoči rok vence.... Oropan bo premnog vrt svojega jesenskega krasa in na mah bo razcvetela božja njiva, tihi vrt naših pokopališč.

—:—

Vseh vernih dan... tam na grobu kleči uboga deva; hladna zemlja ji krije telesne ostanke predragega ji brata. Kako ga je ljubila! Ena duša, eno srce — saj je bil tako plemenit in dober...

S tresočo roke zasaja cvetje v zemljo, v srcu pa ji je tako težko...

Moj dragi Ivan!... In debela solza zdrkne raz blede lice. Siliti se mora, da opravi kratko molitvico....

»Bog mu daj večni mir in pokoj!...« Ne more dalje. Kakor da bi jo železna pest davila za grlo, ustavi ji brček spomin sapo — prsi ji bolj težko hropejo — na grob pa se vlije potok ljubečih solz....

Le jokaj in se izjokaj, dobro dekle! Tvoj ranjki Ivan je vreden tvojih solz. — Plemenit brat, plemenita sestra — zato so tudi plemenite tvoje solze.

Nekaj časa glasno ihtenje in nato zopet globok vzdih: »Ivan! Moj dragi Ivan! Ali te bom videla še kedaj?«

Iz farnih lin pa milo doni glas zvona: Bom — Bom... Dekletce prisluskuje in tudi v njeni duši odmeva čim dalje bolj tolažilno: bom — bom!

Še enkrat poravna šopek hrizantem, oškropljenih s hvaležnimi solzami — še enkrat zašepeče gorko molitvico za nezabnega Ivana.

Tedaj pa zaveje čez pokopališče lahke vetric in ljubko cvetje hrizantem se narahlo zaziblje. Cvet se k cvetu nagiba in si skrivnostno šepeta.

da vid'no v raju večnem se nad zvezdami.

Večerna sapa pihlja dalje in morje hrizantem širom božje njive ponavlja svoj tolažilen šepet. — Lučka se k lučki nagiba in brleče prikimava. — V osirotela srca posevajo topli žarki tolažbe in upanja in ustne vedno iskrenejše šepetejo molitev za ranjke...

»Vseh vernih dan« — vseh »vernih« dan...

Goriško slovstvo.

Govor g. Franceta Bevka na Goriškem večeru v Ljubljani.

Lep in razveseljiv je pogled na kulturno delo v Primorju. Ta rod je oblagodarjen od prirode, prodril med vsemi najglobokije v ravnine Italije in — kot pravi Župančič —:

Ni, kot rugi v njih utonil,
še se je zavedel,
tiho luči se priklonil
in na svoje sedel

Kot da je bila že od vekomaj zarisana njegova visoka naloga ob meji one dežele, ki je pogoltnila močnejša ljudstva, je postal in ostal za naš kamen — mejnik, trden kot kraška skala, najmočnejši po svoji ljubezni in po sili svojega uma.

In takega zremo še danes pred seboj!

Središča slovenske kulture niso zorela od juga na sever, ampak s severa na jug. Slišali smo imenovati Celovec in Maribor in komaj v drugi vrsti Ljubljano. Najzadnje je vzorel južni sad; in nekaj posebnega smo hoteli povdariti zadnje čase, če smo izrekli imeni Trst ali Gorica; posebno Gorica.

Prvi početki goriškega slovstva sedajo daleč nazaj. Tuje ime ga začenja. Fra Alasiva da Samarippa se je imenoval redovnik devinskega samostana, ki je spisal slovensko-ital. slovar in dodal slovnico ter razgovore, na koncu pa nekaj slovenskih cerkvenih pesmi. V Svetem Križu je živel slavni pridigar — kapucinec Ivan Svetokriški, ki ga nekateri zaznamujejo za prvega slovenskega pisatelja. Poleg njega sta pisala tudi redovnika Pavel Frančišek Klapše iz Kostela v Istri in Josip Susani; prvi je priredil katekizem, drugi poleg katekizma latinsko slovensko knjižico za pripravo na smrt.

Baron Žiga Zois, ki je bil pri nas skozi petindvajset let središče našega literarnega življenja, ni bil naš — goriški — kulturni delavec, toda pozabiti ne smemo, da je bil rodom Tržačan.

Za one čase je vreden opombe tudi župnik Reja iz Brd, ki je pisal molitvenike za ljudstvo. — V dobi, ko so se na Kranjskem vršili hudi literarni in abeced-

ni boji, je deloval na Goriškem tiho in sam zase Valentin Slamič, doma iz Bodreža pri Kanalu. On je napisal prvi slovenski sonet. Bil je prvi pesnik-Goričan; prvi, ki je širil slovensko knjigo na Goriškem prvi naš kulturni delavec sploh. Umrli je l. 1847. Njegova učenca sta bila Štefan Kocijančič in Peter Bonča, ki sta se oglasila v Staničevem zborniku s svojimi prispevki.

V Bleiweisovi dobi, ki je imela velike zasluge za probudo našega naroda, je deloval pri nas s peresom in drugače Andrej Marušič. Tudi Furlani, župnik iz Dornberga, ki se je podpisoval Trnogorski, je pisal v »Novice«, »Danico«, pozneje tudi v Hribarjevega »Slovana«.

V dobi taborov in narodnega prebujanja nismo imeli mož na izbiro, ki bi bil deloval na slovstvenem polju. Izmed manj pomembnih osebnosti naj omenim Vinka Gregoriča. Tudi preko Lavriča ne smemo. Ta mož, da si ni bil Goričan, je bil v oni dobi naš najboljši delavec in je storil za kulturno povzdigo tega dela naše domovine največ.

Dobo med Staničem in naslednjim lahko imenujemo prehodno dobo, ki nam ni dala nobene večje osebnosti v našem slovstvu. Ostali Slovenci so med tem preživeli par literarnih dob. Jedva Stritarjeva doba nas je bogato oškodovala; dobili smo pesnika po božji volji — Simona Gregorčiča. Če moremo koga imenovati svojega, njega lahko imenujemo. Deležni njegove največje ljubezni, ga ljubimo najbolj, ker je pesnik naše Soče, naših oljk in trt, naših dolin in naših gora, naše radosti in naše bolečine. On je bil prorok naše usode. In če bi ne bila doba Goriška Sloveniji ničesar drugega kot Gregorčiča, je dala dovolj, da zasluži, da zastavimo svoj zadnji utrip zanjo.

Slovenska romantika in njein mladi vtjivi so nam vzgojili svojčas najbolj priljubljeno in pomembno slovensko pisateljico Pavlino Pajkovo, ki je bila vzgojena v Selkanu; znana nam je kot lahko in prijetna pripovednica, ki jo zanimajo v prvi ženski značaji, njih boji in trpljenje.

Koj naslednja doba nam je dala pisateljico Marico Nadliškovo, doma iz tržaškega velikomestnega miljeja in iz učiteljskega življenja.

Med pripovednimi pesniki Aškercove dobe in dobe pred Aškercem se je oglasil kobariški rojak Josip Pagliaruzzi-Krilan. Kdo ne pozna njegovih balad, katerih snovi je zajemal iz bojev na Balkanu? — Te balade naj bodo danes živa poraba le za njegove rojake. Spesnil je tudi več dajših pripovednih pesnitev.

Še dveh mož ne smemo pozabiti. Bolj kot kdaj prej spadata danes med Goričane: namreč beneška Slovenca Peter Podreka in Ivan Trinko-Zamejski. Prvi je spisal priljubljeno, ponarodelo pesem:

»Jaz nisem Taljanka,
pa tudi ne bom . . .«

ki jo je uglasbil kobariški učitelj Carli. — Trinko-Zamejski, ki je izdal zbirko pesmi v lahнем domoljubnom tonu Gregorčičevega časa, je bil v zadnji dobi najagilnejši kulturni delavec med beneškimi Slovenci.

V prejšnjo dobo spada tudi še Anton Klodič Sabladoski, ki je spisal knjigo »Materin blagoslov« in »Livško jezero«. — Simon Gregorčič mlajši je bil dober in marljiv prevajalec; istotako Kragelj, ki je prvi prevajal Homerjevo Odisejo in Ilijado.

Morda sem prezrl tega ali onega tiho delujočega znanstvenika, ki bi spadal tu sem. Naj imenujem Mahničiča in njegovega »Rimskega Katolika«, ki je izhajal v Gorici. Predragocen je za nas Simon Rutar kot zgodovinar; njegova »Tolminska zgodovina« je delo, s kakoršnimi bi se mogel ponašati vsak narod. Ogromno delo za naše slovstvo je izvršil slavist Štrekelj, ki je nabral in uredil celo vrsto zvezkov »Slovenske narodne pesmi«.

Še je nekaj ljudi, ki so delovali skoraj vse svoje življenje na Primorskem, ki pa niso bili rodом Primorci. V mislih imam tudi Franceta Erjavca. Med mladinskimi slovstveniki naj omenim Janka Lčbana, ki je doma iz Kanala. O njem še pozneje.

(Dalje prihodnjič.)

Vsem srcem po Tebi se toži.

Procvitajo naši vrtovi . . .

Tako so cveteli nekoč,
saj Mati je bila med nami,
šušteli pozdrav so ji vroči.

Zdaj Matere ni . . .

Na vsaki cvetlici, na vsakem grmiču
ob bisernih jutrih solza visi.
Na fuksiji lahni, na žametni roži

izjokanih solz je kristal:

Marija, vsem srcem po Tebi se toži,
o vrni se skoraj iz dalj!

O-pridi! Če enkrat, le enkrat
izplakali bomo se v Tvoje srce
potem nam bo lažje nositi
zaslužjenja trpko gorje.

M. Elizabeta.

Moj dom.

(Po Hofferju.)

O, mili dom, ti zvezdni žar,
Življenje, kri rad dam ti v dar,
ljubezni vez me pelje v boj,
za-té, o dom predragi moj!
Soproga, deca, hiša, dvor,
so górké mi ljubavi vzor,

ki ljubim jih, oj, pristrčno,
a tebe dom, še bolj močno!
In če po sklepu božjem bom
umreti moral, záte dom,
naj na gomilo se vsadi
drevó svobode naše mi! —

Marijinim hčeram.

(Govorila Ivana Pegan iz Mar. družbe v Senožečah.)

Pozdravljene tovarišice! — O našem programu vam hočem nekoliko spregovoriti.

1.) Marija je pokroviteljica našega programa. Srčno se veselimo te visoke odlike.

Marija je voditeljica našega programa. Brez strahu se njej izročamo; da, z veseljem in rodostjo. Trdno v njo zaupamo, da se nam nikdar ne bo izneverila; zaupamo, da nam bo vsekdar na strani stala, tudi v najhujšem trpljenju, tudi ob smrtni uri.

2. a) Tovarišice! Vstajali so možje; in še vstajajo možje, brezverni možje, ki hočejo biti ljudem voditelji, ki hočejo človeštvu skovati srečo na zemlji. To so lažnjivi kričači, ki sebi žepo polnijo, ljudi pa za nos vodijo. Programi teh brezvernih voditeljev so sicer v drugih strokah različni, kadar pa pridejo na versko polje, tedaj se glasi njihov program: »Boga ne potrebujemo; mi si moremo s a m i na zemlji ustvariti nebesa.«

Zlobna je ta njihova trditev in nes pametna. — Podobni so onim mojstrom in zidarjem, ki so zidali babilonski stolp in ga hoteli, Bogu v zasmeh, sezidati do neba. Toda, ako Bog ne zida hiše, — zastonj se trudijo oni, ki jo zidajo. Ako Bog ne zida sreče in blagostanja človeštvu — zastonj obljublajo brezbožni voditelji srečo ljudem. — **Bog se posmehuje njihove-mu programu.**

b) Naš program — priznava Boga, zaupa vanj in vodi k njemu.

Naš program ne obljublja nebes na zemlji, kaže nam nebesa tam kjer so.

Naš program razločuje med čednostjo in grehom.

Naš program ne zapeljuje v mlako nečistosti; ceni in čišla in goji neomadeževano življenje.

Naš program vzgaja poštene, značajne in verne mladenke, ki naj bodo enkrat dobre, pridne in pobožne matere.

Naš program ne ščuva k sovraštvu in slojnemu boju in medsebojnemu klanju, pozivlja nas k ljubezni, k zatajevanju samega sebe.

Naš program ne skrbi le zase, podžiga nas da skrbimo tudi za bližnjega.

Naš program ne skrbi le za grlo in želodec, skrbi predvsem za neumrjočo družo!

Naš program je stalen in nespremenljiv: kratko ga moremo izraziti: »**Po Mariji k Jezusu!**«

3.) Hitite, oklenite se trdno našega programa, razširjajte ga; nabirajte zanj pristašinj — pa bodete prišle po Mariji k Jezusu. —

Naša družba.

(Govorila Terezija Koritnik iz Senožeške M. družbe.)

Ljubljene sestre! Čule smo ravnokar o našem programu. Jaz pa hočem govoriti o naši družbi.

Naša družba je Marijina družba.

Naša družba je razširjena po vsem svetu, šteje na milijone članov. Povsod, kjer mladina goreče Marijo časti, kmalu naša družba zadehti.

Naša družba je najstarejša mladinska organizacija: obstoja že nad 350 let.

Naša družba je zgrajena na demokratski podlagi. Njeni udje imajo splošno volilno pravico. Vsako leto izvolijo eno izmed sebe za prednico — to je nekak ministerski predsednik. Vsak ud more doseči to službo, če je le sposoben. Ima pa prednica tudi svoje ministre, to so svetovalke in odbornice. Vsak mesec ima ta »ministerski svet« sejo, kjer rašuje tekoča vprašanja. Če pride kaka izredno važna stvar, se da »na ljudsko glasovanje«, tedaj vsi udje glasujejo. Da pa ima vodstvo ali »vlada« naše družbe stalnost, ji načeljuje voditelj — »prezident«. — Vidite naša družba je prav tako urejena, kakor so sedanje čase urejene demokratične države; pa naša družba je že od prvega početka tako urejena.

Naša družba smatra vse svoje ude enakovredne: Vsi so dolžni spolnovati postave in pravila. Nihče se ne more z deharjem oprostiti postav. Vsak mora delati: lenuhov naša družba ne mara; in to že od nek daj. Ali ni to demokratično, kakor se ravno sedajni čas toliko z demokratskim duhom baha?!

Naša družba ima tale glavna pravila: Vsak ud moli zjutraj in zvečer določene kratke molitve. — Vsak ud gre vsak mesec k spovedi in obhajilu in mesečnim shodom. Vsak ud se trudi z lepim vedenjem dajati dober zgled. — Vsak ud z besedo in dejanjem razširja čast Marijino in utrjuje božje kraljestvo na zemlji! — To naša družba zahteva.

Naša družba nam ne brani poštenega rzvedrila. Vesele ljudi ima Bog rad pa Marija in naša družba tudi. Svetnik, ki je žalosten, je žalosten svetnik. Zato naša družba spodbuja k petju, k zabavnim prireditvam, k skupnim izletom, h kinčanju oltarjev in kapelic itd.

Naša družba vresničuje naš program. Kje imate lepšo, kje idealnejšo družbo?

Ljubljene sestre! Eno samo dekle ne naredi veliko, dve že več, cela družba pa jako veliko. V družbi je moč. To je nekaj čisto naravnega: Glejte slamnato streho — luknjica pri luknjici pa vendar vodo drži; nitka pri nitk sukno naredi; kapljica pri kapljici cela reka nastane sčasoma; tako, da nosi največje ladje. — Sestre! Ako hočemo res kaj velikega narediti in naš program izvršiti moramo našo družbo vzljubiti. Ako hočemo nebesa dobiti tam, kjer so, moramo za našo družbo živeti in delati. Prvo vse osebnosti! Ako se hočemo Mariji prav posebno prikupiti, moramo naši družbi neumorno nove članke pridobivati.

Naša družba je — naša: zato se zanjo žrtvujemo, govorimo in živimo!

Naše glasilo.

(Govorila Mimi Jebačin, iz Mar. družbe senožeške.)

Cenjene tovarišice! — Slišale smo o našem programu; čule o naši družbi. — Ics. ušajte še o našem glasilu.

1.) Naše glasilo — to pomeni toliko kot naš časopis.

Naše glasilo je: »Mladika«.*) Vse jo poznate. V bolečinah je bila letos vsaje-

*) Ni samo naše, a je tudi naše.

na, pa komaj je pognala, že se lepo razcvita in dober sad obeta.

Naše glasilo »Mladiko« gojijo skrbni vrtnarji, ki poznajo mlado srcé in njegove želje: vrtnarji, ki vedo za nevarnost naših dni.

Naše glasilo stoji na temelju sv. vere, svetega upanja in sv. ljubezni.

Naše glasilo se bojuje v znamenju resnice zavedajoč se, da nas bo le resnica osvobodila.

Naše glasilo izhaja vsak mesec v Gorici. Prinaša mnogovrstne članke: naložne, poučne, vzgojne, zabavne vsebine. Razmotriva važna socialna vprašanja priroveduje nam, kaj se je posebnega zgodilo pri nas, kaj po svetu itd.

Naše glasilo ti je mrtvo — če ga piščaš v kotu; če ga boš pa pridno brala, ti bo dajalo veselja in življenja — in ga boš vzljubila.

Naše glasilo ni zidano na denarju bogatinov in kapitalistov — ubogo je kot smo me uboge; le če bomo nanj naročene bo živelo in moč delilo.

Naše glasilo naj podpira vsaka tovarišica, naj bo nanj naročena, naj ga pridno prebira.

Naše glasilo moramo razširjati: posojajmo ga sosedom in znancem, nabirajmo novih naročnikov. — To je apostolsko delo.

2.) Tovarišice! Ali bomo dopustile, da brezverni časopisi nam in našemu ljudstvu vero trgajo iz src? Ali bomo dopustile, da nam vzamejo našo Mater Marijo in njene lepe pesmi? — Ne! To ne sme biti! Zatirajmo torej brezverne časopisje, kot je pri nas časopis »Delo«. V kšrč. hiši, tega lista ne sme biti. — Širimo pa srčno dobre časopise predvsem naše glasilo. — Cimbolj bo razširjena Mladika, tem večja bo njena sila, tem silnejša njena moč, da bo postala v našem ozemlju velesila! Velesila, ki se bo borila za Marijo in za Jezusa, za našo časno in večno srečo!

3.) Tovarišice! Ali hočete to? — Da hočemo! Gremo na delo za naše glasilo iz ljubezni do naše Marije!

Otroci, - kdo vas kliče?

Kaj pa mislite vi bralci in bralke »Mladike«, da mi poglavčki in vrtavke, ali kakor nas gospod nunc v šoli imenuje »svedri«, ne poznamo bogoljubne »Mladike«? O tudi mi ta list dobro poznamo in ga kaj radi prebiramo. Samo malo preuččen je za naše glavce, ne razumemo vsega kar piše. Radi bi imeli za nas otroke kaj bolj primernega in poučljivega, tako nekako kakor sta v tistih ljubih, davnih časih miru in svobode pisala »Angelček« in »Zvonček«. — Ona legenda »Detinsko blagovestje« se nam n. p. jako dopade: to je za nas kot poutrček namazan na beli kruhek; in še drugi odstavki v »Mladiki« se nam dopadejo. — Toda gospod moj uredniče, to je vse premalo za nas nadebudne in vrtoglave šolarčke. Mi čemo in prosimo še več: več prostorčka v listu, več otroškega berila, ali pa natisnite nam vsaki drugi mesec prilogo »Mladike«, podobno »Angelčku«, da bomo tudi mi kakor smo sedaj, tudi za naprej ostali — angelčki in ne hudički.

Mi otroci slišimo v teh časih od odraslih ljudi in naših starišev, kako se vsi vsepovsod, tudi večji otroci, organizirajo in združujejo, da z združenimi močmi kadar treba udarejo na sovražnika, ali pa prisilijo koga, da jih usliši in dá, kar želijo in zahtevajo. Tudi v »Mladiki« smo že nekaj podobnega brali. — kako je namreč ta vabila vse poštene fantke skupaj, klicala pod Marijino zastavo vse pobožne punce, le nas otrok se nihče ne spomni, le za nas noben ne mara... E, marajo, marajo dosti njih tudi za nas in nas bodo še bolj, če se tudi mi — organiziramo. Nič se ne smejajte moji organizaciji, saj ima ta otročja družba za pokroviteljico naravnost — Devico Marijo! **Marijin vrtec** se pravi tej naši družbi. Marijin vrtec je naš dom, ki ga ljubil bom, dokler v šolo hodil bom. Marija je naše upanje in veselje, Marija naš kažipot v valovih življenja.

Poznate, ali sta vsaj slišali kaj o »Peterčku«, mladem — otroškem junaku? Glejte, tudi ta je bil v Marijinem vrtcu; tudi ta malček je klical in združeval svoje sošolce, bratce in sestrice k »obha-

jični zvezi«. In kako lepo je bilo videti te fantke, ko so z Marijino svetinjo na prsih korajžno korakali k sv. obhajilu in molili pred Marijinem oltarčkom! Vidite, če je on zmogel, zakaj ne bi tudi mi začel kaj tacega, Bogu, Mariji, sebi, starišem in gosp. nuncu v veselje?

Hej fantiči, kej dekliči, kaj bomo spali, na noge! Šolarji, ki smo že prejeli sv. obhajilo, ki znamo že brati in pisati in kako zapeti ter pošteno iz srca zavriskati — hajdimo v vrtec Marijin! Tu se čemo če ne dvakrat, pa vsaj enkrat na mesec zbirati, igrati, prepjevati, n. pr. mi fantiči: »Kaj maramo mi,« smo fantja mladi; vojakov primanjka pa pojdemo mi,« itd. Ali pa ve dekletca: »Sem deklica mlada — vesela, sem pravo slovensko dekle«..... itd. Dalje, se hočemo v Marijinem vrtcu tudi vsaj enkrat mesečno združiti z našim neb. Učenikom in prijateljem Božjim Jezusom v svo. obhajilu; in kar je še posebno važno: Marijo, to našo predobro nebeško mamico, si hočemo vzeti v zgled, jo ljubiti in častiti s posnemanjem njenih čednosti. No, otroci, ali ni to nekaj lepega, lahkega, razveseljivega in koristnega za naša srčesa? O da, kar začnimo sedaj ob začetku šolskega leta! Zdaj je čas da orjemo in sejemo če čemo mi in vi odrasli od nas kaj dobrega žeti.

K vsmu temu delu in naši mladi organizaciji »Mar. Vrtec« pa nas mora voditi dobra roka — ljubeče srce, ki že samo ima veliko — otročjo ljubezen do Marije in do — nas. In kdo nas ima rad? — Kdo nas štima? Gospod učitelj, učiteljica, ali gospod **katehet**? Tisti, ki se bo zavzel za nas, ki nam bo odprl in ustanovil »Marijin Vrtec«, tisti je, ki nas resnično ljubi po vzgledu našega Odrešenka, ki je sam ljubil in klical svojim ljubljenčkom: Le k meni, otročiči, prihitite in vsi lepo krog mene se zberite, ker pri Vas največje moje veselje!«

Torej po Mariji k Jezusu hočemo mi malčki — napredenčki. Prosimo ponižno preč. gospode nunce, organizirajte nas v vsaki duhovnji in vodite k Mariji.

Marijin otrok.

RUDEČI PABERKI

Komunisti in kmečki stan. Z vso silo so se vrgli komunisti na naše kmečko ljudstvo. Z veliko naglico snujejo med kmeti zadruga ter jim obljubljajo zlate gradove. Čitali smo v »Delu«, da je Gunstipčič imel v tem smislu shode v Tolmini, v Kobaridu, v Bovcu. Vrgli so tudi svoje mreže na Vipavsko. Tudi že obstoječa kmetijska društva bi si radi osvojili n. pr. ono v Dornbergu. — V prvi vrsti jim gre le zato, da lovijo kaline v svoj komunistični tabor. — A povedati moramo našemu ljudstvu na ves glas, da komunisti niso njegovi pravi prijatelji. To kar je kmetu najljubše, mu hočejo vzeti in podržaviti. **Vzeti mu hočejo njegovo zemljo, zasebno last;** ukazovati mu hočejo, kako in kaj naj porazdeli svoje pridelke. Poslušajmo, kaj pravijo voditelji komunistov:

»Mi smo tu, da izjavljamo neoporečno pravico... **za odpravo zasebne lasti.**« (Poslanec Lazzari v zbornici dne 14. dec. 1919.) —

»Mi, socialisti, smo **proti zasebni lasti** in proti njeni umetni rešitvi.« (Posl. Abba v zbornici 31. marca 1920.)

»Načrt ljudskega poslanca (kat. stranke) Michelija glede kmetijskih zadrug je bil predlagan le, da pospešuje **prekleti nagon do zasebne lasti, ki je protisocialna in protigospodarska.**« (Posl. Zibordi v »Avanti-ju« 4. jul. 1920.)

»Kmetje so verižniki na deželi, ki izžemajo ljudstva do gladu.« Posl. Barberis, v zbornici 6. jul. 1920.)

»**Protiv ustvaritvi majhnih posestev, ki predstavlja najbolj nečloveško in najbolj necivilno obliko delovanja, se mora socialna stranka dvigniti.**« (Soc. list »Cooperazione« 13. marca 1920.)

Komunisti so torej za to, da se kmetu vzame pravica do zemlje!

Pa poreče kdo: s svojimi zadrugami nam hočejo komunisti le gmotno pomagati. Mi pa pravimo: **Oni hočejo vas z njimi vpreči v svoj komunistični voz!** Ali ni objavilo »Delo« v št. 58. moskovski program, ko določa v t. 19.: »Komunistična stranka mora zanesti svojo propagando in organizacijo med **poljedelske delnarje, male in srednje kmete.**« Če vprašam, kako naj se to zgodi, ti odgovori točka 5. istega programa: »Razredni boj zahteva združenje **različnih oblik proletarskega gibanja (strokovne organizacije zadrug, tovarni-**

ski sveti, kulturno delo, volitve itd.) v nekakem središču in pod skupnim vodstvom. Tako splošno združevalno in **vodilno središče more biti le politična stranka.**« Ali ni tu povedano, da imajo komunistom tudi zadruga in strokovne organizacije služiti njihovem političnemu programu? — **Ko se torej kmet vpiše v komunistično organizacijo, se podredi tudi celotnemu političnemu programu, se izjavi posredno tudi za odpravo zasebne lasti!** Ali se ne pravi to, **pljuvati v skledo, iz katere kmet je?**

Zborovanje social. parlamentarne skupine v Trstu se je vršilo 5.—6. okt. Prišli so najbolj znani socialni poslanci. Nad vse zanimivo je bilo poročilo onih odposlancev, ki so šli ogledati si sami ruske razmere v Moskvo in drugod. Njihova poročila se docela vjemajo s poročili drugih listov ki so slikali ruski komunizem v žalostnih barvah. Sovjetska Rusija se nahaja v najhujši bedi. Tam ni prave svobode, ker 15 % komunističkega prebivalstva strahuje 85 % nekomunistov (kmetov). Ni prave enakosti, ker 125.000 delavcev ima 5 poslancev, dočim pride na 125.000 kmetov le en poslanec itd.

Dežela verižnikov. Človek bi mislil, da so komunisti v Rusiji že zdavno zatrli verižništvo, saj je njih gibanje naperjeno v prvi vrsti proti izsesavanju ljudstva. A temu ni tako, nas je podučil soc. poslanec D' Aragona na shodu v Trstu, dne 6. okt. t. l. Ta poslanec si je ogledal ruske razmere na lastne oči ter poroča: »**Gospodarski oddelček socialistične misije ni mogel drugega kakor ugotoviti, da je gospodarsko življenje mesta (Moskva) označeno z najskrajnejšo bedo, gospodarsko in moralno.** Vlada je sicer določila cene živlom in nekatera živila (kruh, sol, sladkor) tudi sama razdeljuje. Vendar to, kar se ljudstvu posreči dobiti od vlade, zaostaja daleč za njegovimi potrebami. Vse druge potrebščine se dobe potom zadružne ali proste trgovine, t. j. potom špekulacije, ki je sicer v teoriji odpravljena, a se je v resnici silno razpasla.

Država vse to trpi. Strašne so cene, ki jih ti špekulantje zahtevajo. To dokazuje razlika med uradno določenimi cenami in pa med realnimi cenami. Ena libra n. pr. riža stane po uradn. ceniku 28 rubljev, v Petrogradu pa v prosti trgovini 1700 rubljev. Cena ené steklenice mleka je določena 28

rubljev, a na trgu stane najmanj 300 rubljev. Tako se prodaja mast mesto po 52 po 3500 rubljev, sladkor mesto po 15, po 4200 rubljev, kuretina stane po ceniku libra 177 rubljev, v Moskvi stane ena kokoš 4000 rubljev, v Petrogradu pa 7000 rubljev. — Mi bi vsega tega ne verovali, ko bi nam sami social. očitniki tega ne povedali. — Tak je torej boljševiški raj v resnici?

Enakost in bratstvo. Isti socialni poslanec D' Aragona je rekel o boljševiški Rusiji. »Ko bi rusko ljudstvo ne imelo v tako obilni meri čuta za rasiguracijo in brezbriznost, ne bi si mogli razložiti tamošnjih življenjskih pogojev, ki so tako malo zadovoljivi. Vedeti moramo, da je 85 odstotkov vseh prebivalcev kmečkega stanu, a revolucija je na deželi zgrešila svoj cilj.... **Komunisti, ki tvorijo kot stranka 600 000 oseb so se polastili ljudstva, ki šteje 160 milj. ljudi vseh političnih in gospodarskih organizacij...** (No, to je pravi demokratizem! Ured.) Boljševiška vlada je železna in se brani z vsem orožjem opozicije... Drugim strankam (socialrevolucionarjem in manjševikom) je prepovedana vsaka raba tiska ali časopisja (Pač — lepa svoboda! Ured.) — Bujno pa procvita birokracija (ovaduštvo). V Petrogradu, kjer je sedaj komaj 600.000 prebivalcev, imajo za razdelitev kruha, sladkorja, soli itd. skoro 40.000 uradnikov! (Da se tem neprimerno boljše godi — kot delavcem, zato skrbi boljševiška — enakost! Ured.)

Evangelij komunistov.

Da srečno boste vsi živeli,
rudeči čujte evangelij!

Odkod človeški rod, kedo je naš vladar?
Boga v nebesih ni, si človek sam je gospodar.
Naš stvarnik, oče naš, to je naravni svet,
ki hrani v sebi sil mogočnih broj neštet.
Nam dedje bili so kot opice živali,
a mi počasi umni smo ljudje postali.
Sedaj nikakor niso prazne naše glave.

hej! vemo dobro i za pot do sreče prave:
Med svate pestrega veselja se podajmo,
dobrote pričujoče sladko uživajmo!
Vse naše je! A točno bomo si delili
ter kót jednaki dragi bratje se ljubili.
Gospodo pa od kraja vržemo po tleh,
da vlada in pravica v naših bo pesteh.
Ne čakajo pečeni ptiči nas po zraki,
zato na lov, na delo bode moral vsaki,
a delo mišic bode sila spoštovano,
makari s trdom vjel si le priprosto vranu. —
Prostost! Le delo svobodno ne more biti,
a svobodno, prosto bo slednji smel ljubiti,
saj deco sitno nam država bo redila,
za srečo boljševiško jo lepo vzgojila.
Povsod prostost! ker tudi misliš kar ti drago,
samo da črtiš križ in cerkev, to nesnago.
Lisica rimska, fej, kaline si loviš,
z nebesi onstran groba zvito jih slepiš.
Mi tukaj le na svetu si nebes želimo,
a druge vrbcem drage volje prepustimo.
Čemu tolažba druga še? Če gnev te grabi,
na vrlo čašo vinca rujnega ne zaži;
če bes pa trapi dan za dnem te prehudo,
poženi si junaško krogeljico v glavo.
Slabičem in bolestim pa življenje bedno
s čarobno sladkim strupom vzamemo za vedno.
Hm, greh to ni! Kedo še izmed nas se ga boji?
Poznamo greh samo, če ječa nam preti.
Krepost je preč, pobožnost bila je za babe,
molitve naj sedaj regljajo v lužah žabe.
Prijetno bo življenje res, le žal prekratko,
pa učenjaki daljšo spišejo še pratko.
Kedar pa pride čas, pozdravimo še smrt,
potem nas vladno sprejme v svojem carstvu krt.
Sprejmite torej verno našo blagovest,
gotova je tako kot: dvakrat dve je šest!!!
Oho, če to bi vam verjeli,
presneto res bi se všteli!

Filip Marješič.

Domači odmevi.

Krščanski nauk v ljudskih in meščanskih šolah. — Gen. civ. komisariat v Trstu je doposlal škofijski ordinarijatom in okr. civ. kom. ta-le dopis z dne 24. sept. 1920, štev. 311/3492: »Z ozirom na noto, na katero se odgovarja (gor. ordin. 29 jul. 1920, št. 704) in na pojasnilo na okrožnice z dne 9. maja t. l., št. 311/3904, in 12. maja t. l., št. 311/4002, glede učnih načrtov za ljudske in meščanske šole okraja, se opaža, da se ima navodi-

lo, tam omenjeno, glede določitve urnika za proste (fakult.) predmete smatrati kot priporočilo iz učnih razlogov, v smislu § 17 šolskega učnega načrta in § 27. min. naredbe z dne 12. jul. 1859. drž. zak. št. 130.

Kar zadeva posebej poučevanje verstva, določba ne izključuje, da se more verstvo poučevati tudi med dopoldanskimi šolskimi urami. Toda ure za poučevanje verstva mora pravočasno določiti-

ti vodja ali ravnatelj sporazumno s cerkvami obla-
stjo v smislu člena 135. šolskega pravilnika. —

Gen. civ. komisar: Mosconi. —

Čudno se nam zdi, da po nekod šolska vod-
stva še ničesar ne vedo o tem uradnem ukrepu!

»Narodni muzej«. V »Zborniku svečnikov sv.
Pavla« (2. štev.) čitamo naslednji poziv: Škoda
vsake besede v zagovor tako važne ustanove. Ni
ga kulturnega naroda brez muzeja. Slovenci im-
amo narodna muzeja v Ljubljani in v Mariboru, v
Gorici se je ustanovilo muzejsko društvo malo
pred vojno. Trst ga ni imel. Slovenci na zasede-
nem ozemlju moramo priti do narodnega muzeja.
Sedež mu bodi v našem naravnem središču, v
Trstu.

Vojna nam je mnogo starinskega blaga po-
brala, avstrijski častniki, ki so bivali v naših po-
krajinah, so nam odnesli mnogo dragocenosti.
Pred vojno pa so judovski trgovci iz Trsta hodili
po Istri, po Krasu, kupovali starinsko blago in de-
lali velike dobičke. Naše ženske so rade zamenje-
vale stare pisane majolike za moderno »lepo« ma-
joliko, krasne minke za novodobne petrolejke.
Koliko smo zagrešili!

Vzdramimo se vsaj zdaj! Naše izobraženstvo
bo našlo še mnogo vrednega blaga po kmetijskih
domovih, marsikaj hranijo še naše cerkve in za-
kristije. Vse, vse se bo sčasoma porazgubilo, ako
ne pridemo do narodnega muzeja. Ustanovimo si
naprej muzejsko društvo v Trstu, ki naj nabira
starine po naših pokrajinah. Kako bi prišli do star-
in? Deloma bi se dobile v dar, nekaj bi si jih
pridobili z nakupom, deloma bi prejemale društvo
starine le v hrambo (častniki bi ostali še nadalje
dotični zasebniki ali korporacije). Dobrodošli bi
predvsem vzorci starih narodnih noš, skrinje, sta-
re listine, kmetjsko-orodje itd. Kako so starine iz-
ginile, pove dejstvo, da je v Sv. Ivanu pri Trstu
ki šteje 12 tisoč duš, najti le še eno »minko« (le-
ščerba v rabi 16. do prve polovice 19. stoletja),
da sem našel le še dva »frkendiša« (klobuk v rabi
do polovice 19. stoletja.) — **Vzdramimo se!**

Šček.

Trst in monopol kave. Laški minister Alessio
je obiskal te dni mednarodno razstavo vzorcev v
Trstu. Slovesno ga je sprejela trgovska zbornica.
Njen predsednik Venezian je prosil ministra, naj bi
vlada odpravila monopol kave. Prej je bila trža-
ška luka tretja v Evropi glede trgovine s kavo, se-
daj skoroda zadnja. Minister je odkrito izjavil, da
vlada ne more odpraviti monopola, ker se ne more
odreči 250 milj. lir, ki jih daje državi ta monopol.

V Trstu so zažgali »fašisti« tiskarno social. li-
stov »Lavoratore« in »Dela«. Radi tega so tiskarji
sklenili, da se tudi v drugih tiskarnah ne bo dela-
lo, dokler ne bo mogel »Lavoratore« iziti. — Pa-

sisti vzamejo lahko mednarodni patent na di-
vjaštvo!

Iz Vipavskega. Po naših vaseh so se
lotili socialisti vabiti kmete v svoj tabor.
Obljubljajo jim vse mogoče ugodnosti,
nabavo semen, gnojil in krmil — ako se
kmetje pridružijo njihovi organizaciji. —
Skrbno se pa varuje povedati inženir Gu-
stinčič, ki hodi po teh shodih, v čigavem
imenu je pravzaprav prišel. On hodi med
nas v imenu komunistične stranke, ki ima
v svojem programu razlastitev vsega po-
sestva, tudi malih kmetij, ki v Italiji na-
pada procesije in vdira v cerkve in ki ji je
katoliška vera in organizacija trn v peti.
— Inženir Gustinčič naj to lepo odkrito-
srčno pove našemu ljudstvu, in naj ga sle-
po ne zavaja v stranko, ki je po mišljenju
nas Slovencev popolnoma nasprotna. —
Žalostno je le to, da mu pomagajo pri
sklicevanju shodov taki, ki se ljudstvu
predstavljajo kot njega voditelji in do-
brotniki, a so v resnici ljudski zapeljival-
ci, četudi se tega morda v svoji pripro-
stosti niti ne zavedajo. Zato kmetje —
pozor!

Orel v Idriji. Dan 12. sept. t. l. bo z zlatimi
črkami zaznamovan v kroniki idrijskega Orla. —
Kakor smo že poročali v »Goriški Straži«, so Orli
in Orlice priredili na šolskem trgu javno telovad-
bo. Telovadišče je bilo okrašeno z vencii, ki so jih
napletla naša dekleta. Pri vходу je stal slavolok
z napisom: Bog živi! z velikim orlom. Reditelji
so bili Orli netelovadci in dekleta v narodnih no-
šah. Okrog telovadišča se je zbrala ogromna
 množica. Kdor ni dovolj točno prišel, si je moral
pomagati s tem, da je poiskal v bližnjem ozadju
kako višje mesto, odkoder mu je bil kljub navatni
ogled odprt na telovadni prostor. Sploh so ljudje
stali v trumah povsod, odkoder se je kaj videlo:
ob oknih, na zidovjih, strehah, celo na sosednjih
grčih, in z viharim ploskanjem spremljali pre-
cizno in dovršeno izvajanje posameznih točk. —
Proste vaje vseh 4 oddelkov: Orlov, Orlic, deške-
ga naraščaja in gojenk so sijajno in skoro brez-
hibno izpadle. Rajalni pohodi in odhodi, ki so jih
fantje - rudarji sami sestavili, so bili tako razno-
lični in lepi, da se je človek moral čuditi njih du-
hevitosti. Še več ploskanja so izzvale skupine,
umetniško globoko zamišljene — to je tudi dušev-
ni proizvod fantov samih — pri katerih so prišli v
počtev najeleganthejši in tehnično najbolj dovrše-
ni gibi. Pri orodni telovadbi na drogu, bradlji in
konju so se fantje pokazali junake. Bili so kos naj-
drznejšim vajam, ki so jih izvršili z vso sigurnost-
jo in fineso. Po orodni telovadbi je nastopila vzor-

na vrsta vaditeljev s posebnimi prostimi vajami, kompliciranimi z atletskimi gibi, in gledalce očarala. Po zadnji točki so še enkrat skupno prekorakali telovadni prostor vsi telovadci Orli, Orlice, deški naraščaj in gojenke — vseh skupaj 135 — in nudili s svojimi raznobarnimi telovadnimi oblekami pestro sliko. Posebno je občinstvu ugajala noša gojenk, narejena po načrtu g. prof. Kuželčičja. Celotno prireditev je povzdignila društvena godba, ki je izborno igrala pri prostih vajah, med orodno telovadbo in korakanjem. Ljudstvo se je razšlo z najboljšimi vtisi. Zvečer se je v hotelu Didič vršil komerz pri pogrnenih mizah. Dvorana in veranda nabitó polni. Za zabavo je skrbela godba, moški pevski zbor in šaljiva pošta. — Veliko priprav, požrtvovalnosti in truda je bilo treba za tako obsežno prireditev. Vsa čast fantom in dekletom za njih delo, vsa čast jim, da se s tako vnemo zavzemajo za organizacijo, ki temelji na katoliških načelih! Pravila te organizacije so »Zlata knjiga«. Kdor to knjigo pozna in ve, da si Orlovstvo prizadeva uveljavljati njena načela kolikor mogoče popolno, ima najboljšo zagotovilo, da bodo iz takih vrst izšli kremeniti možje-značaji in plemenite vzor-žene. Pod tem praporom zbirajmo slovensko mladino, da ne utone v valovih svobodomiselstva, pijančevanja, plesov in posurovelosti. Ta kulturna panoga je za sedanje čase zelo aktualna. V Jugoslaviji je orlovska ideja prodila že v sleherno vas. Po 1. mariborskem taboru je v Sloveniji 35 odsekov na novo ustanovljenih. Tudi v zasedenem ozemlju naj se to gibanje razširi do zadnjega kotička, kjer se sliši slovenska govornica in poje slovenska pesem. — Povsod, kjer so bili bratski odseki pred vojsko ustanovljeni, naj se po možnosti poživijo. Ni se treba strašiti truda in težav. V Idriji se je par fantov ojunačilo, spočetka je bilo videti, da ne bo šlo; a vztrajali so, odsek se je začel množiti, delo je rastle in danes je trud poplačan z lepimi uspehi.

Prihodnjo nedeljo po omenjenem nastopu se je celotno Orlovstvo v Idriji v krajih udeležilo slovesne božje službe, ki jo je opravil dekan monsignor Mihael Arko ob priliki 40letnice svojega mašništva. Po cerkvenem opravilu so Orli, Orlice in oba naraščaja naredili obhod po mestu. S korporativno udeležbo sv. maše so javno pokazali, da so neustrašeni nositelji katoliške misli. Bog živi!

Krasne podobe svetogorske Matere B. — Te dni se bodo začele razpošiljati podobe svetogorske M. B. duhovnijam goriške nadškofije. Naj bi si vsaka družina kupila to podobo, jej dala napraviti lep okvir in jo razobesila v svojem stanovanju! Cena podobi s primernim napisom je 10 L. Ker nam je vojska uničila vse podobe, ki smo jih imeli po stanovanjih, začnimo sedaj s to prelepo podobo, ki bo v okus našim sobam. Čisti dobiček od razprodaje je namenjen za novo svetišče na sv. Gori. Zato se bodo ob tej priliki premajali tudi radovoljni doneski za cerkev. Vsak naj daruje kaj po svojih močeh, da se posreči spraviti cerkev in majhen samostan pred zimo vsaj pod streho. To priporočamo zlasti bolj premožnim goriškim Slovincem!

Dramatika v Idriji. Ob priliki 40-letnice monsignora Arko je dramatični odsek kat. delavske družbe vprizoril v rudniškem gledališču igro: »Dekle z biseri«, ki jo je dramatisiral P. Dr. Guido Rant. Gledališče je bilo napolnjeno do zadnjega kota. Igra je v polnem obsegu zadovoljila gledalce. Režiser je poiskal vse zgodovinske vire, ki jih je mogel dobiti na razpolago in se potrudil, da je vprizoritev v kostumih, sceneriji, mimiki in gestah kolikor mogoče odgovarjala resnici. Vloge srečno izbrane in vestno nastudirane. Igralci so nas s svojimi orientalskimi in rimskimi nošami popeljali v prvo stoletje krščanstva in nam pokazali, kakšno je bilo medsebojno občevanje pri Judih in Rimljanih, kakšni so bili običaji pri tem in pri onem narodu. V četrtem dejanju smo opazovali krasoto jeruzalemskega mesta, kakršno je bilo še pred razdejanjem, v petem pa sinje morje. Obojno ozadje je mojstrsko delo g. Rudolfa Kogol, ki je za to igro naslikal več drugih stvari; kakor palme, ščite itd. in vse velikodušno podaril dramatičnemu odseku »Kat. delavske družbe«, za kar mu bodi tu izrečena zahvala. Ob zaključku igre je zapel dekliški zbor za kulisami: »Divna noč« (Gregorčič). Besedilo nam je blagohotno uglasbil znani goriški komponist g. Vinko Vodopivec, ki se mu na tem mestu istotako iz srca zahvaljujemo. Vprizoritev so posetili prijatelji iz bližnje in daljne okolice in s tem pokazali solidarnost z našimi društvi.

Razgled po svetu.

Tisočpetoletnica smrti sv. Jeronima. Dne 30. sept. 1920 je obhajala kat. Cerkev tisočpetoletnico, smrti sv. Jeronima (l. 420). Kakor znano je bil sv. Jeronim roj. v Stridonu v Dalmaciji l. 330. Dalmatinski Hrvati ga časte kot svojega patrona. V Rimu se nahaja zavod sv. Jeronima, v katerem uživajo višjo duhovsko izobrazbo hrvaški gojenci iz Dalmacije, Hrvaške in Slovenije.

Sv. oče Benedikt XV. je izdal krasno okrožnico na škofe celega sveta. V njej povečuje zasluge tega cerkvenega učenika, ki jih ima za krščansko znanost, zlasti gledé sv. pisma.

Koroški plebiscit. Vse Slovence je osupnil izid koroškega plebiscita. Bilo je splošno prepričanje, in vsa znamenja so kazala, da izpade za Jugoslavijo prav ugodno. Zasebna poskušnja je utemeljevala to upanje. Pač so zadnje vesti pred prebiscitom pričale o nemških nasiljih, o velikih nepravilnostih. Še po roku, določenem za reklamacije napravili so Nemci silen naval na plebiscitne komisije. Prav mnogo slovenski glasovalcev so tako Nemci izreklamirali in dsegli vpis novih nemških glasov. In te uprav v zadnjem času, da ni bilo možno nasilja popraviti.

Pelet tega se govori o izdajstvu slovenskih komunistov, ki so na poziv strankinega vodstva, dali svoj glas raji avstrijski republiki kakor jugosl. monarhiji. Razmerje glasov je bilo sledeče: za Avstrijo 22 925 glasov, za Jugoslavijo 15.278. — Po razglasitvi izida tega plebiscita, so jugosl. čete zasedle cel plebiscitni pas. Nemci so grozili, da Slovence pomore in jim hiše požgô. — Vsled tega jih hočejo ščititi srbski vojaki.

Letoŕnja žetev v Jugoslaviji — je glasom »Berliner Tagblatta« vredna 30 milj. dinarjev, dočim kroži samo 3 milijarde papirnatega denarja ter znaša celokupni državni dolg komaj 4 milijarde. Gospodarske razmere so v Jugoslaviji — dobre.

Mednarodna zveza katoliških telovadcev je bila ustanovljena že 31. julija 1911 v Naneyju na Francoskem o priliki prve mednarodne tekme. Vže v tej prvi zvezi je bilo zastopanih 10 narodnosti. Dne 14. decembra 1911 je sprejel sv. oče Pij X. zastopnike katoliških telovadcev v privatni audijenci. Zanimive so besede, ki jih je rekel Pij X. enemu izmed teh zastopnikov: »Ko sem pustil, da se je priredila v Vatikanu pred par leti telovadna tekma, sem vendar jasno pokazal, kako mislim o

tem gibanju. Do danes nisem nehal deliti temu gibanju svoj očetovski blagoslov. Ako so še sedaj pomisleki proti katoliškim telovadnim organizacijam, tedaj mi ne preostane drugega, ko da začnem še jaz telovaditi; upam, da bodo potem vsaj moj vzgled posnemali.«

Med Rusi in Poljaki se sklene prav kmalu mir. Rusi so sprejeli vse poljske mirovne pogodbe. Zdi se, da je Ruse prisilila k hitremu miru poleg poljske zmage grozeča lakota v notranjosti dežele in pa naraščajoči nemiri in vstaje proti boljševiškem režimu.

Sovjetski Rusiji se bliža konec. Glasom sporočil švedskih listov in izjave nemškega ministerstva za zunanje stvari je izbruhnila na Ruskem dne 13. okt. t. l. silna ustaja proti boljševiški vlad. V Moskvi so sestavili že lastno protiboljševiško vlado: Delavci največjih tvorniških podjetij in po večini tudi vojaške posadke so se pridružili temu gibanju. Leninovo vlado dolže, da je uničila rusko ljudstvo. Sicer se skuša Leninova vlada rešiti potopa. Odtegnila je v zadnjem času dva najbolj obsovražena ukrepa: ukrep o obveznem delu in o kmečkih rekvizicijah. A je že prepozno. Plamen vstaje se močno širi, vojaki zapuščajo trumoma boljševiško vlado. List »Aften Blatt« piše: »Sovjetski vladi bjee zadnja ura, boljševiški poraz je treba pripisovati poljski zmagi. — In res poudarjajo splošno listi, da je Poljska rešila zapadno Evropo pred Varšavo, kakor jo je Sobieski rešil pred Dunajem napram Turkom.«

Češki minister Beneš je ostro napadel komuniste, zlasti zato, ker pošilja madžarska vlada sistematično svoje komuniste na Slovaško z namenom, da bi tu organizirali revolucijo.

Židje v češkoslovaški državi. Iz Avstrije in Mažarske se trumoma selijo židje na Češko — in kakor povsod — se jim tu kmalu posreči priti do jasli. V ministerstvih sedi nad 400 visokih uradnikov židov, 2 ministra sta žida, 19 poslancev je židov. Ta okolnost nam dovolj pojasnuje kulturni boj na Češkem.

Katoliški shod v Pragi se je meseca sept. t. l. nad vse sijajno izvršil. Navzočih je bilo nad 60.000 katoličanov, dočim je bilo na zadnjem katol. shodu pred vojsko komaj 12.000 udeležnikov. Katoliška zavest se torej tudi na Češkem živo probuja!

Na Francoskem so izvolili — po odstopu Deschanel — novega predsednika ljudovlade Millerranda. Dobil je izmed 892 glasov 695. Vatikan ga je brzojano pozdravil, na kar se je Millerrand v vzvišenih besedah zahvalil za skazano mu čast.

V Italiji je višja senatska zbornica enoglasno potrdila mirovno pogodbo sanžermansko, in sicer dne 24. sept. t. l. — Z njo vstopi v veljavo končna aneksija Tridentskega ozemlja. Nemški listi v Tridentu so sprejeli ta čin na znanje z glasnimi in odločnimi protesti. V Inomestu in v drugih mestih nemške Avstrije so razobesili ob tej priliki črne zastave. »Meraner Tagblatt« piše: »Narekovalci te pogodbe so se vrnili h poganskemu načelu, ki napravlja iz nasilja pravico. Zgornja Adiža vpije k Bogu po zaščiti svoje dobre pravice, k Bogu, ki ima v rokah zgodovino narodov.«

Ugodno potekajo volitve za katol. ljud. stranko v Italiji. Vrše se sedaj administrativne volitve: v občinske in deželne zastope. Katoličani so dosegli lepe vspehe v Ligurniji, v Lombardiji, in v okrajih: Padova, Bergamo, Ampezzo, Latisana, Videm, Čedad itd. (V videmskem okraju so si pridobili katoličani 11 občin, socialisti 5, v Trevisu katol.: 59 občin socialisti 3.)

Sedem milijard primanjkljaja za kruh. Gen. komisar Solari v Italiji je zastopnikom tiska govoril o težkočah ljudske prehrane. Povedal jim je, da rabi Italija na žitu 30 milij. kvintalov, potom rekvizicije jih utegne dobiti 12 milij. Vse drugo mora kupiti v inozemstvu, zlasti v severni Ameriki. Ker pa se računa za en dolar 36 lir, tvori to preskrbljenje silno težav. **Gospodarski primanjkljaj pri nabavljanju kruha iznaša — po sedanjem stanju valute sedem milijard.**

V Bergamu so nedavno zaključili z veliko slovesnostjo dobro vspehi evharistični kongress. Sklepne procesije z Najsvetejšim se je vdeležilo nad dvestotisoč vernikov, dva kardinala in mnogo škofov. Vse mesto je bilo z zastavami in cvetjem okrašeno in razsvetljeno.

V Luksemburgu ima zveza katoliških telovadcev 105 odsekov z 8000 člani, na Holandskem pa 400 društev z 10.000 telovadci.

Zmaga kršč. socialcev na Dunaju in v Nemški Avstriji. Pri volitvah v državno zbornico dne 17. okt. je bilo izvoljenih 78 kršč. socialcev, 63 socialnih demokratov, 18 nemških nacionalcev in 1 liberalcev. Če se primerjajo volitve l. 1919, se razvidi, da so si pridobili kršč. socialci 14 sedežev, in socialni demokrati so izgubili 6 sedežev. **Glasov so dobili kršč. socialci: 1.054.632,** (torej 90 tisoč več kakor l. 1919) **socialni demokrati: 926.208,** (torej 70 tisoč manj kakor l. 1919) in 340.427 nemški nacionalci. Tako se povsod vedno bolj probuja katol. življenj!

Olimpijske igre za l. 1920. Letos so se vršile v Antverpenu (Belgija) VII. olimpijske igre. Prve so se vršile l. 1896 v Atenah. Za leto 1916 (Berlin) so vsled vojske odpadle. Igre so mednarodne; dopušča se k tekmam le po 16—24 mož enega naroda.

Slavnostna številka »Mladosti«. Letošnja 7. in 8. številka »Mladosti«, orlovskega glasila je izšla v slavnostni obliki ob priliki velikega orlovskega tabora v Mariboru (29. 7.—3. 8.) z naslednjo vsebino: 1. S. Sardenko: Orlovska budnica (Pesem). 2. Z Bogom naprej za narodov blagor. 3. F. M. Žampach: Československy »Orle« a matjbersky slet (Pisano v češčini). 4. Dr. Michauc: Zveze telovadnih in športnih društev (katoliških) v Franciji. (Prevedeno iz francoščine.) 5. P. Jesih: Omladinski pokret u hrvatskim zemljama (Pisano v hrvaščini). 6. Kl. M. Žurek: Sdruženi venkovské omladiny (Prevedeno iz češčine.) 7. Rev. K. Zakrajšek, urednik v Ameriki: Slovenski »Orli« in slovenske »Orlice!« 8. Rev. J. Knoblar: »Orlem« izpod ameriške zastave. 9. Prof. I. Dolenc: »Fantje, jaz sem mlad!« »Besede dr. Krekove v samem sebi.« 10. J. Hafner: Vzmik, vzlet in polet »Orla« (Sept. 1905—julija 1920.) 11. Leo Turšič »Orle« v poletu. 12. J. Hafner: Prvenci orlovskega gibanja. 13. »Orli« ob sprejemu redenta. Aleksandra v Sloveniji. 14. Statistična tabela O. Z. — »Mladost«, orlovske glasilo, izhaja v začetku vsakega meseca v Ljubljani. List izdaja konzorcij »Mladosti«. Uprava: Ljubljana (Jugoslovenska tiskarna, pritličje.) Naročnina je za člane »Orlovske zveze« 20 jgsl. K, za vse druge 25 jgsl. K na leto. Tiska »Jugoslovenska tiskarna« v Ljubljani. Urejuje: Jernej Hafner, Ljubljana, župnišče pri sv. Petru. Samotar.

Orjaški angleški zrakoplov. V Angliji so izdelali orjaški zrakoplov za prenosno službo. Mogel bo dvigniti 10.400 ton. Dolg je 167 m, širok 21 m, stroji imajo moč 40.000 H P. Proti aroplanom nosi s seboj 10 topov.

Alkoholizem v Angliji. Leta 1919. se je porabilo v Angliji za 195 milijonov liber šterlingov mesa, za 125 mil. mleka, za 85 mil. masla, za 50 mil. sladkorja, za 45 mil. čaj in 386 milijonov liber šterlingov alkoholnih pijač.

V Budimpešti na Ogrskem so letos z izredno slovesnostjo obhajali god sv. Štefana. Spreveda se je udeležilo 15 škofov s kardinalom Czernochom na čelu. Vsi člani vlade in narodne skupščine, zastopniki univerz in drugih šol kakor nepregledna množica, zlasti v krščanskih sindikatih organiziranih železničarjev, uradnikov in delavcev se je te slavnosti udeležila.

† **Anders Zorn.** V Stockholmu je umrl eden največjih švedskih umetnikov Anders Zorn v sta-

rosti 61 let. Bil je slikar in kipar, kateréga umotvorí so bili razstavljeni v vseh velikih umetniških razstavah.

Angleški katolíčani so imeli svoj letni kongres v Liverpoolu, ki je bil nad vse veličasten. Udeležil se ga je ves angleški episkopat. Predsedoval je kardinal Bourne. Udeležila se ga je zveza »Catholic Social Guild«, ki podpira študij socialnega vprašanja; in družba »Catholic Trust Society«, ki razširja katoliške popularne pisane knjižice; dalje »Catholic Women's League«, ki združuje katol. angleško ženstvo in pa »Guild of our Lady of Ransom«, ki deluje za spreobrnjenje Anglije. Kongres se je odločno izrekel proti razporoki in sionizmu t. j. stremljenju židov, da dobe Palestino v svojo izključeno oblast.

Za ohranitev fresk v zapuščenih samostanih. Kustos narodnega muzeja dr. Vladislav Petkovič v Jugoslaviji je odpotoval v Sandžak Novi Pazar, da ukrene vse potrebno, v svrhu ohranitve fresk v zapuščenih samostanih. Na podlagi mnenja srbske kr. akademije je minister za prosveto odločil, naj freske ostanejo na svojem mestu ter ukrene potrebno, da se ohranijo.

Kulturno posojilo. Ministrstvo za prosveto kraljevine SHS je prejelo od Anglije in Švice dve ponudbi za veliko kulturno posojilo, ki naj se uporabi za povzdigo vseh kulturnih zgradb in ustanov v kraljevini SHS.

»Bogoslovna Akademija«. Na občnem zboru »Leonove družbe« v Ljubljani, dne 4. marca 1920, se je sprejel predlog, naj se osnuje bogoslovno-znanstveni odsek, ki bi avtonomno, a še vedno v okviru »Leonove družbe« organiziral bogoslovno-znanstveno delo. Tako bi se ohranil stik z bogoslovnimi profesorji in svetno inteligenco. Dne 1. junija 1920 je predsednik »Leonove družbe« sklical ustanovni občni zbor novega znanstvenega odseka. Po vsestranskem razmišljanju se je sklenilo, da se nova znanstvena organizacija imenuje »Bogoslovna Akademija«. Odboru predseduje univ. prof. dr. Fr. Grivec.

Na slovenski univerzi v Ljubljani so bili izvoljeni za študijsko leto 1920-21: dr. Rikard Zupančič, prof. na tehniški fakulteti, za rektorja; prof. dr. Aleš Ušeničnik za dekana teološke fakultete; prof. dr. Gregor Krek, za dekana juridične fakultete; prof. dr. Ivan Prijatelj za dekana filozofske fakultete; prof. dr. Makso Samec za dekana tehniške fakultete; prof. dr. Alfred Sevko za dekana medicinske fakultete. — Slušatelj je imela ljubljanska univerza v pretečnem šolskem letu: 767, in sicer: bogoslovcev 98, knjižstov 245, filozofov 103, tehnikov 258, medicincev 63.

»Akademski Dom« v Ljubljani je potreben. Zato

je starešinstvo sklenilo sezidati društveni loir za kat. akademična društva in njih knjižnice. Pri udeležitvi tega sklepa se pa mora boriti z velikimi težavami. Manjka denarja, manjka materiala. Zidati se je že začelo, pa če ne pride od vseh strani izdatna pomoč, ne bo stal »Akademski dom« še leta in leta. Če bodo pa vsi prijatelji kat. dijaštva pomagati, se bo ob začetku prihodnjega semestra »Akodemski dom« že otvoril. Zato apelira slov. kat. akad. starešinstvo na vse zavedne katolike, da podprejo to velevažno akcijo z denarnimi prispevki. Vsak še tako majhen dar se hvaležno sprejme. »Kamen do kamna palača...« (Prispevke sprejema iz prijaznosti upravništvo »Goriške Straže«, Gorica, ul. Vetturini 9.)

Najstarejši časopis na svetu. V mestu Peking na Kitajskem izhaja časopis, ki je bil ustanovljen že pred 1024 leti; je torej najstarejši časopis na celim svetu.

80letnica it. pisatelja Verga. Italijanski pisatelj Giovanni Verga, eden izmed prvih sedanjih pisateljev, je praznoval pred kratkim osemdesetletnico. Njegov veliki roman »Malaoglia« se kosa z Manzonijevini »Promessi sposi« (»Zaročenca«; l. 1825-26.)

Romanje v Lurd so pričetkom septembra priredili ital. katolíčani. Ob tej priliki je čudežno ozdravila neka že 15 let slepa mladenka iz Spezijske. Ozdravila je od hude kužne bolezni (lupas) gospodična Karolina Olivetto iz Bolonje in pa od hude notranje bolezni sestra Giuffrida iz Katanije. Pretresljivo je bilo posvečenje v mašnika nekega starega gospoda, bivšega ital. generala.

Na Francoskem so obhajali dne 4. sept. petdesetletnico sedanje republike (1870—1920). Dne 2. sept. 1870. je doživel cesar Napoleon III. odločilen poraz pri Sedanu. Poslanska zbornica je v noči od 3.—4. sept. v Parizu odstavila Napoleona in njegovo dinastijo in proglasila ljudovlado.

Občinske volitve v Srbiji so dokončale. Vseh mestnih občin je 106. Od teh jih imajo demokrati 48 (skoraj polovico vseh). Radikalci so dobili 28, komunisti 12, sporazumna lista 10, druge so porastresene med druge stranke. Glasov so dobili v mestnih občinah demokrati 24.743, radikalci 16.903, komunisti 14.220. — Skupno v mestnih in v smečkih občinah — so dobili — kakor javlja »Politika«: Radikalci 594 občin, demokrati 574, neopredeljeni 150, poljedelci 68, komunisti 37, liberalci 35, sporazumna lista demokratov in radikalcev 32, republikanci 2 občini. — Iz tega se razvidi da ni res, da so komunisti na celih črti zmagali, dobili so od 594 občin le 37 občin in med temi 12 mestnih.

TO IN ONO.

»Obudimo v ljudstvu krščansko zavest!« S tem pozivom je postavil naš vrli dr. Ant. Malnič temelj krščansko-socialnega gibanja na Slovenskem: »Z ljudstvom je treba pričeti preosnovo. Takozvana inteligenca višjih krogov se je po brezbožni vedi v šoli skoraj popolnoma razkristijanila. Nima več razuma, niti srca za velike rešilne krščanske ideje.... Treba se je tedaj obrniti na ljudstvo, treba je vzgajati, da bo umelo vestno, pametno izkoriščati svoja politična prava, treba, kar mogoče priboriti mu novih svoboščin, treba iz nižjih slojev, v katerih žije še nepokvarjen verski čut, zajemati novih moči, skrbeti za nov inteligentni naraščaj. Le tako bo mogoče družbo odzdočaj navzgor preroditi in pomladiti. Toda z ljudstvom za ljudstvo. Da, ako bo ljudstvo v širnih krogih prešnil Kristusov duh, ako mu olajšamo njegovo gmotno stanje.... ako obudimo v njem krščansko zavest, tedaj bo zatirano krščansko ljudstvo vstalo, duševno in gmotno, tedaj se bo iznova uresničila ideja vesoljnega kraljestva božjega na zemlji. Ljudstvo bo svobodno dihlo in veliki množici bo zopet mogoče težiti po časnih in večnih idealih.«

Po svetovni vojski ima ta poziv še posebno veljavo. Človestvo je zabredlo v hud materializem, razpasle so se težnje le po uživanju, mori se čut po višjih idealih. Zopet je treba človestvu, ki se zariva le v zemljo, dvigniti pogled na višje večne vzore. Obujajmo torej v ljudstvu vsepovsod krščansko zavest!

Križa ni mogel videti. »Praški Večernik« poroča dne 7. okt. 1919: Gotovo se še spominjajo naši bralci na izjavo socialnodemokr. učiteljev, ki jo je spisal in podpisal učitelj Petibok. V začetku letošnjega leta je hotel ta učitelj tudi dejansko uresničiti, kar je tako ognjevitro zagovarjal: vrgel je iz svojega razreda križ in rekel: »Niti videti ga ne morem v razredu!« — Te dni pa se je zgodilo učitelju, da morda res ne bo več videl... Vnel se mu je zvečer mokri karbid in mu pozalil obličje tako strašno, da bo prišel ob vid. Letos torej ne bo več poučeval, in kdo vé, če sploh kedaj. Ne radujemo se te nesreče in želimo ozdravljenja, a spominjamo se pri tem stare pravde o »Božjih mlinih«.

Nevednež a ne učenjak! — Brezvereni zdravnik — ki je hotel veljati za učenjaka, reče nekóč nekemu duhovniku: V vaših pridigah vedno govorite o zveličanju duše. Pa ste že kedaj videli,

slisali, ovohali, otipali ali čutili dušo? — Duhovnik: nisem: toda vse mi pravi, da imam dušo. — Zdravnik: Dobro! toda 5 čutov mi dokazuje, da je ni, namreč: vid, sluh, voh, tip, čut. — Duhovnik: Vi ste zdravnik; pa ste že kedaj videli bolečino, ali jo otipali, ali okusili? — Zdravnik: nisem, — duhovnik: ali ste jo kedaj občutili? — sem, odgovori zdravnik. Nato duhovnik: Glejte, štirje čuti dokazujejo, da ni bolečine, le eden govori zanjo. Morete-li zato reči, da ni bolečine? Je-li bolezen prazna reč? Dobro je odgovoril. Telesna čutila gevorijo le o telesu, a duša je čisti duh, in za to vemó zanjo od drugod in ne od posluha, tipa, voha. Hoteti videti ali čutili dušo je isto kakor otipati ali ovohati zeleno barvo, ali videti glas, ki pride iz grla. —

Naš čas noče poznati nedelje. — Na Ogrskem je bila l. 1016 izdana postava, ki je zapovedovala vsacega, ki ob nedeljah po nemarnem opusti sv. mašo in pridigo, prav do golega ostriči, da bi ga vsakdo lahko spoznal. Koliko gologlavcev bi bilo danes, ko bi bila še ta postava!

S v. A m b r o ž, škof milanski, je videl gospo gizdavo oblečeno iti v cerkev. Šel je k njej in poprašal: »Kam pa greste?« »V cerkev« mu odgovori prevzeta gospa. »Pa bi človek mislil jej reče na to sv. mož, da greste na ples ali v komedijo, zakaj prav tako ste oblečeni. Proč od tod!«

Kolikokrat bi bilo tudi pred durmi naših cerkvá treba kakega Ambroža, da bi zavrnil vse, ki hodijo v cerkev le, da bi kazali svoj lišp in svojo ošabnost. — Nedelja je božji dan, ne Mamoncov; je dan za nebesa ne za zemljo; je dan za večno, ne za časna; je dan za dušo, ne za truplo. Učeni mož pravi: Praznik je najboljši delavnik hudičev.

F. S. Š.

»Kat. slov. izobraževalno društvo« v Cerknem. Dne 8. sept. 1920. se je vršil po blagoslovu v dvorani »Gospodarskega Doma« v Cerknem — po petih letih — prvi občni zbor po vojni našega »Kat. slov. izobraževalnega društva«. — Dovoljenje in potrditev, obstoja smo končno vendarle dosegli. Zbranih je bilo v dvorani »Gosp. Doma« približno 60 ljudi (med temi 4 duhovniki, 2 učitelja in 2 učiteljici) in 2 zastopnika idrijskega

»Orla«. — 1. **Pozdrav podpredsednika.** Namesto umrlega predsednika otvori zborovanje podpredsednik g. Ivan Eržen in v kratkih besedah pozdravi vse zborovalce. — 2. **Poročilo tajnika.** Poročevalec g. Stanič nam — namesto tajnika — poda kratek zgodovinski pregled društva, se spomni umrlih in padlih članov ter pravi, da »hočevo z današnjim dnevom začetj novo življenje po starem in večnonovem krščanskem programu«. — 3. **Poročilo knjižničarja.** Namesto knjižničarja poda g. kaplan Arko poročilo o delovanju društvene knjižnice. Knjižnica je bila med vojno razbita in raznešena. Zaslugo, da se knjižnica in popolnoma razgubila, je pripisovati g. Gabrijelu Bevku, ki je knjige spravil v »Posojilnico«. Lansko leto je poročevalec knjižnico uredil in prenesel v svoje stanovanje. Knjig manjka precej, nekoliko je nakupil novih, tako, da znaša zdaj **število vseh knjig 470**. Naval na knjižnico je bil ves čas velik, v tem času je bilo **izposojenih 2455 knjig**. Treba je veliko knjig vezati in nakupiti novih. Premoženja ima knjižnica v gotovini **112 L.** — 4. **Poročilo pevskega zbora.** Poročilo pevskega zbora poda g. Gabrijel Bevk. Pevski zbor je bila edina frakcija društva, ki je živela tudi med vojno. Pevski zbor obstoji že 50 let. Zbor je imel vaje za cerkveno petje in različne priložnosti med vojno in okupacijo (Ciril-Metodove slavnosti, odhodi nekaterih vaščanov preko demarkacijske meje, birma itd.) Sedaj hoče svoje delovanje poživeti in bolje organizirati. — 5. **Volitev odbora.** Preide se k volitvi novega odbora. Izvoljeni so bili: **predsednik: preč. g. dekan Ivan Kunšič**, podpredsednik: Zdravko Močnik, sod. uradnik, tajnik: Stanko Stanič, kaplan, blaga-

nik: Mirko Kosmač, davčni sluga, knjižničarka: Josipina Bizjakova, učiteljica, gospodar: Mohor Sedej, krojač; odbornika: Ivan Eržen, posestnik in Katarina Bevkova. Predsednik se zahvali na izvolitvi in razvija na kratko misli, kako naj bi društvo v prihodnje delovalo. Iz našega društva naj prihaja inicijativa z vse kulturno delo. **Posebno priporočilo oživitev »Orla«, ki naj se zopet poživji** (ob tej priliki prebere g. kaplan Stanič ravnodošli bratški pozdrav idrijskega »Orla«) in vodi občni zbor do konca. — 6. **Slučajnosti.**

a) Razpravljalo se je vprašanje članarinj. Po različnih predlogih se je občni zbor zedinil za letne 4 L. b) Sklenilo se je naprositi »Gospodarsko društvo« za oddajo prostorov (za čitalnico, knjižnico i. dr.) c) Sklenilo se je razmerje do Stražanov, ki bodo sami sklepali, ali pristopijo v naše društvo, ali oživijo svoje društvo »Orlovec«. — K sklepu povzame preč. g. predsednik besedo, govori o čitalnici, o »Orlu«, o društvenih shodih in — s pozivom na navzoče, da naj pridobé novih članov — zaključil tako lepo uspelo zborovanje.

Korajžen kmet. — Nek gospodič — rdečkar je začel v družbo smetov. Kot socialni demokrat je začel prodajati svoje brezversko blago in se hvaliti, da se ne boji prav nobenega: ne kralja, ne papeža, ne Boga, in vpraša kmeta: koga se pa ti bojiš? In kmetič mu odgovori: Jaz se bojim Boga in vseh onih, ki se Boga ne bojé, ker so taki ali še slabši kakor vse druge divje in nevarne zverine...

Franton.

Književnost.

Prof. Jož. Zidanšek: »Novi Zakon«. Prvi del: Sv. evangelij in Dejanje apostolov. (Zepna izdaja.) — V Mariboru 1918. Založila »Tiskarna sv. Cirila« v Mariboru. — Z največjim veseljem moramo pozdraviti I. del poslovenjenega sv. pisma. Prevod se naslanja na vulgato po Wolfovi slov. izdaji. — Škoda, da ni več pojasnilnih pripomb.

»Orlovski koledarček« za l. 1921. »Orlovska Zveza« v Ljubljani misli izdati Koledarček za »Orle« in »Orlice«, ki bo vseboval poleg koledarja tudi par načelnih člankov, statistične podatke, in dvesti praznih listov za beležke. Da bo založnik vedel, koliko izvodov bi se moglo natisniti, naj vsak kdor si misli naročiti, takoj sporoči »Orlovski Zvezi« v Ljubljani (Jugoslovanska tiskarna).

Ivo Pirč: »Mladinske in telovadne igre. I. del: Proste igre. — Ljubljana 1919. Založila »Orlovska Zveza« v Ljubljani. — Natisnila »Jugoslov. tiskarna Str. 67.

»Vadnik«. Prvi del: Redovne in proste vaje. — Ljubljana 1920. — Založila »Orlovska Zveza«. — Natisnila »Jugoslov. tiskarna«. Str. 104.

Dr. France Prešeren: »Krst pri Savici«. Tiskala in založila »Narodna tiskarna« v Gorici, 1920. Str. 25.

Dr. Breznik: »Slovenski prvopis«. — Ljubljana 1920. Zal. »Jugosl. knjigarna«.

Univ. prof. dr. A. Ušeničnik: »Uvod v krščansko sociologijo«. — Ljubljana 1920. Založila in izdala S. K. S. Z. Tiskala — Jugoslovanska tiskar-

na. — Str. 144. — Vsebina je naslednja: Uvod. — I. Metafizični vidik, (1—30) 1. Brez metafizike sociologije. 2. Zakaj govorimo o krščanski sociologiji. 3. Relativnost v sociologiji. — II. Osnovne etične ideje. (30—81.) 1. Osebnost in socialnost. 2. Zakon dela. 3. Lastninska pravica. — III. Dva blodna sistema (81—122) 1. Liberalizem. 2. Socializem. 3. Resnica v sredi. — IV. Zgodovinski razvoj. (122—143) Prvi početki. — Domače gospodarstvo. — Na prodaj! — Cehi. — Kapitalizem. — Socialna doba. — Literatura. — Prekrasna knjiga za vsakega!

Listnica uredništva. Tatijana. — Dobro došlo Vaše sotrudištvo. Se priporočamo za druge primerne sestavke. — R. S. Gledé začetka božje poti na Sv. Gori Vam omejamo A. Červ-ov opis. Obrnite se do frančišk. predstojništva na Keistanjevič. — D. o. m. n. Sprejeli hvaležno poslano gradivo; drugo (izvzemši v Alf.) pride priložnostno na vrsto. — F. r.

B. v. k. Veseli nas, da ste se odzvali našemu pozivu. Tako je prav, da stopijo v krog naših sotrudnikov vsi priznani domači pisatelji! — Stanko Ogrin. Za te štev. prepezo. Gotovo sprejmemo radi tudi stvari, ki nimajo neposredno verskega ali npravnega motiva. — Samotar. Spis M. K. o petju pričebimo prihodnjič. — Od raznih strani se izražajo želje, naj bi »Mladika« izhajala vsakih 14 dni. To nam je dokaz, da se zanimanje za mlado »Mladiko« čim dalje bolj širi. Izraženi želji bomo skušali ugoditi po novem letu. Ob tej priliki bomo tudi ločili bogoljubno gradivo od leposlovnega, če se nam ne posreči drugače stvar urediti. — Došle darove za list objavimo prihodnjič. Za sedaj se vsem darovalcem toplo zahvaljujemo in želimo, da bi našli mnogo posnemovalcev!

Odgovorni urednik A. Sfiligoj.

Vrvar

MIHAEL SUSSIG

v Gorici, Raštelj št. 16.

Velika izber najboljših vrvi, špagata,
: : prediva itd. : :

TRGOVINA z MOŠKIMI KLOBUKI.

RAJER EVGEN

vinska trgovina

orica - Via Cesare Battisti 20

(poprej Via Teatro)

priporočajo svojo **VINA.**
: : zalogo : :

Novoporočenci! Begunci!

Oglejte si obnovljeno zalogo ravnokar došlega različnega pohištva pri

ANTON BREŠČAKU

GORICA - Via CARDUCCI - GORICA

A. Černigoj

MIZARSTVO

GORICA, Tržaška cesta. : : : :

M. Krainer

VELIKA ZALOGA MANUFAKTURNEGA BLAGA
Na drobno ○ Na debelo.
GORICA, VIA RASTELLO 34—37.

Volneno in bombažasto sukno
— za moške in ženske. —

Velika izbora perila, šifona, razno-
vrstnega platna za rjuhe,
brisač vsake vrste, serviet, belih in
barvanih namiznih prtov
vsake velikosti, žepnih robcev, vol-
nena, bombažastega in sukanega
blaga za blazine, volnene in
bombažaste odeje, bele in barvane
posteljne prevlake, z volno napol-
njene in s klotom raznih barv,
volnenim porhatom, zefirjem, eta-
minom in batistom prevlečene odeje.

Velika izbora
potrebščin za krojače
- - in šivilje - -

Obleke za moške, dame in otroke.
Bele in barvane moške srajce in
spodnje hlače.

Sprejemajo se tudi umerjena naro-
čila oblek in perila za moške, dame
in otroke.

Staroznani hotel z restavracijo

„PRI ZLATEM JEZENU“

v Gorici postreže vsem svojim gostom po naj-
boljši moči in po pošteni ceni.

**Boriška zveza gospodarskih
zadrug in društev v Gorici**

registrovana zadruga z omejeno zavezo

**v Gorici, Corso Verdi 32,
I. nadstr.,**

araduje vsak delavnik od 8. do 14;
stranke se sprejemajo le do poldneva.

Andrej Golja

Gorica TRAVNIK, 21 Gorica

Zaloga vsakovrstnih jesenih izdelkov, ka-
kor: škafov, orn, stolic, sit, rešet in druge
suhe robe. — Velika izbora košev in
kuhinjskih potrebščin.

Andrej Mavrič, krojač in
trgovec v
Gorici, Gosposka ulica 11 (Via Carducci),
se najtopleje priporoča slav. občinstvu v
mestu in na deželi, posebno pa preč. du-
hovščini, za obila naročila, katere izvršuje
točno in po nižanih cenah.